

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban árcévs:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >

Felbőn nanzoz nardva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 4.

(Dr. V.) Névünnepe van ma apostoli királyunknak, ünnepe az egész országnak. Máskor is ünnep volt az ő névnapja az egész hazában, kétszeresen az ma, a millenniumi esztendőben, midőn egyuttal megnyitása lesz az egyik legnagyobb millenniumi alkotásnak, a negyedik dunai hidnak, mely ő Felsége engedélyéből az ő világszerte tisztelt és ünnepelt, nálunk mindenkor hálával, szeretettel emlegetett nevét fogja viselni.

A családfő névnapja ünnepe az egész családnak. Ünnepeljen azért ma minden magyar, áldja az Istent, hogy nekünk atyai jósaгу királyt adott.

Mióta a Habsburgok ülnek Szent-István trónján, nem volt még uralkodónk, kit oly osztatlan szeretettel, ragaszkodással vett volna körül a nemzet, mint az alkotmányos királyt, a lovagias királyt, I. Ferencz Józsefet.

Trónra lépte óta bőven kijutott neki az uralkodói gondokból. Nem volt azóta

nap, melyen megnyugodhatott volna. Sajnos, bőven volt része a látogatásokban, szenvedésekben is. De ő nem csüggedt akkor sem; uralkodói kötelességei lelkiismeretes teljesítésében és népei szeretetében keresett enyhülést és vigaszt.

Minél több év sulya nehezedik vállaira, annál nagyobb az ő gondja, hogy népei boldogulását előmozdítsa. Annál több okunk van nekünk arra, hogy buzgóbban kérjük a népek gondviselő Atyját, hogy sokáig tartsa őt meg nekünk a haza boldogulására.

A lefolyt hosszú évtizedek alatt, különösen mióta megértette egymást a király és a nemzet, mindenkor őszinte részt vett a magyar nemzet örömeiben és bujában. Együtt siratta velünk a haza bölcsét Deák Ferenczet, együtt könnyeztük meg Szent-István trónjának két örökösét, együtt örült velünk a millenniumi esztendő fényes napjaiban.

Mikor az ő ünnepe van, ez ország népe is félre tesz minden politikai, nemzetiségi, felekezeti és pártkülönbséget s e honnak minden fia egy szívvel-lélekkel vesz részt az ő ünnepén.

Mostani ünnepét megint nehéz napokban, politikai válság idején tartja a magyar király. Magyarország ugyan még mindig millenniumi örömnapjait tartja, de még ez a ritka ünnep, amilyent kevés ország-

nak engedett megérni a népek nagy Istene, még ez sem tudta begyógyítani a társadalomnak évek óta sajnó sebeit, ez sem tudta kiegyenlíteni az ellentétek mélységeit. Sőt éppen most tört ki a válság. A társadalom beteg, zilált, — a parlament haldoklik s a korona tanácsadói — csak-hogy fentarthatassák magukat a hatalom fényes polczán, — éppen most kérik a király beleegyezését ahhoz, hogy a millenniumi ünnepek méltó befejezéseül még jobban össze veszejtsék egymással az ország népét — országgyűlési választások hangzatos czime alatt. De hagyjuk a politikát, ne keverjük bele az ünnep zajába, az ünnepi hangokba a mindenbe disharmoniát vegyítő politikai akkordokat. Hanem liberálisok és hitűkhöz ragaszkodó katolikusok egyesülten kérjük a népek Istenét a király jólétéért, az ő családja boldogságáért, az ő szerencsés és hosszú uralkodásáért.

Adjon neki a magyarok Istene hű népet, bölcs tanácsadókat, megelégedett alattvalókat, nyugodt, békés országlást.

Székesegyházak fényes boltívei alatt és szerény falusi templomokban felhangzik a magasztos hálaadó ének, a »Te Deum laudamus,« — a magyar szivekből pedig kitör a lelkes óhajlás:

„Éljen a király!”

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Mégis csak boldogok.

— Irtá: MARINO. —

Miféle bűverő van a szemben?

Nincsen költő vagy író, ki nem irt volna a fekete, meg a kék szemről. Hát a barnáról?

Bárdos Mariskának is csak egyszerű sötét barna szeme volt.

Szabályos, kerek arcához olyan szépen illett.

Fekete, egyszerű ruhája még vonzóbbá tette őt.

Kit nem is tesz szebbé, vonzóbbá a gyászos ruha?

Már maga a részvét táplálja báját, s nincs szív, mely meg nem indulna rajta.

Középtermetű, karcsu, lenge természetű, úgy illett az egyszerű ruha, mintha lényének egy része volna.

Igaz, a fekete színnel annyira összefügg a gyász, hogy ott mást nem is gondolunk.

Ha nőt látunk gyászban, önkénytelenül az jut eszünkbe, hogy valjon nem anyja, vagy apja halt-e meg, vagy mind a kettő?

Szegény Mariska sem hordá ok nélkül a gyászruhát. Ha nem is veszté el mindkét istapját, de apa nélkül, csak szegény anyja volt mindene.

Bárdos, kis városi hivatalnok volt, még-

pedig rövid ideig, úgy, hogy semmi nyugdíjat nem hagyhatott gyámoltalan családjának.

De nem csüggedt el mégsem a vallásos lelkű Bárdosné, s az Urba vetett hite nem is hiúsult meg.

Közeliükben lakott egy gazdag földesur, Kunszthy, egyetlen leányával, a bájos Margittal.

Véletlenül pillantá meg a még gyermekleány a szomorú Mariskát, kit hamarjában megismerve, atyja nagy ijedelmére, a szegény özvegy házána huzamosabb ideig tartózkodott s azalatt a szegény árvák nyomorúságával is megismerkedett. A jószívű Margit köny nélkül nem álhatta meg, midőn hallá nyomorúságukat.

Alig nyugtatta meg Kunszthyt a jó leány, azonnal kérni kezdte, hogy azokon a szegény árvákon valahogy segítsen, hisz ugyanis már régebben társalgónót ígért neki, s a nálánál két évvel idősebb Mariska annak helyét éppen pompásan betölti.

S mikor ezt kivitte, azon törte piczi fejét, hogy a szegény özvegyet mivel lehetne alkalmazni a nagy udvarban?

Ugyis sokat bosszankodott Kunszthy a rossz eselések rakoncátlanságai miatt, tehát Bárdosné éppen felügyelőnek alkalmas volt.

Igy kerültek az elhagyottak a Kunszthy udvarába.

Mily jól érezhette magát az öreg Bárdosné a jó meleg, kényelmes szobában.

Mariska szobája éppen közvetlenül a Mar-

gité mellett volt, teljesen egyformán berendezve.

Szemmel látható volt itt az Isten ujja.

Mily boldog volt az a két leány!

Nem volt egymás előtt titkuk.

Ha az arisztokratikus modoru háziur előtt tartózkodtak is a tul bizalmasságtól, hanem ezt kipótolták máskor, — midőn magánosan voltak.

Azonban a háziur mégis csak meglepte őket, midőn édesen beszélgettek, sőt összevissza csókolták egymást.

Nem tudott hová lenni bámulatában.

El akart észrevétlenül osonni onnan, de léptei zaját észrevették, s mint kis félénk özikék rebbentek szét.

Ekkor már el nem távozhatott, hogy őket meg ne szólítsa.

— Né — né, mint valami gerlepár úgy turbékoltok.

Gyakoroljátok magatokat a csókoldzásban . . . Nem volna még nagyon korán? — S ezt mondva, csak úgy tréfásan, mégis elbám mul mindkét ifju leány hirtelen elpirulásán.

Nagy zavarában egy-két szót alig tudott elrebegni Margit, s különös, hogy a máskor különben oly bátor Mariska tönkre volt sílányulva;

Hanem meg is volt ám Mariska zavarauak a kellő oka.

Hisz ő pár évvel idősebb Margitnál, annak társalgónője, kinek mindenben jó példával kellett volna előljárnia.

A választások előtt.

Mialatt az országban megmozdult minden politikai tényező a képviselőház fölmozgatásának és új választások kitűzésének hírére, addig a kormánypárton valóságos páni félelem észlelhető.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök most teljes mértékben kihasználja az alkalmat, mely majdnem korlátlan hatalmat adott a kezébe a kormánypárti képviselők fölött. Selejtezi őket, mint a triór a buzát. Aki valaha jó vagy rossz élezt engedett meg magának Bánffy stulálásáról vagy ékesszólásnak különös sajátosságairól, az most a politikai halálának halálával hal vagy a római jogban ismeretes *capitis diminutio*-ban részesül.

A többiek, akik hasonló sértésben nem részesek, most ezt mindenképpen kihasználják azon célból, hogy Bánffy őket jelöltekül állíttassa föl.

Mindamellett — mint Budapestről írják — a kormánypárti képviselők valamennyien valósággal inogni érzik a talajt lábuk alatt. Félve várják Bánffy határozatát, hogy elejti-e őket. Azért annyi tömjénezést még nem kapott kormányférfi a szabadelvű képviselőktől, mint Bánffy. Lapjaik tele vannak napról-napra a legvisszataszítóbb hízelgésekkel, Bánffynak »kiváló államférfiúi képességeit», »szónoki erejét», »vasakarátát» nem győzik eléggé dicsérni. Wekerle, Tisza, mind bliktri hozzá képest, sőt még Szapáry Gyulát sem dicsérték régebben annyira ezek a smeichlizásban és talpnyalásban egyaránt begyakorlott nyelvek.

Bánffy a legnagyobb államférfi előttük a földkerekségen. Mig az éhes verebek így csiripelnek, azalatt Bánffy végezi a maga dolgát. Minden figyelmét arra irányozza, hogy feltétlen híveket szerezzen magának és a kétes elemektől megszabaduljon. Tisza embereit egészen megtizedelte, Beöthy Aldsi, Markovics Kálmán, Csernátony, Bölönyi József, Tisza László mandátumot sem kapnak s még ez időszertint Tisza István, Gajáry és Mikszáth is mandátum nélkül vannak, bár ezeknek Bánffy bizonyára megkegyelmez.

Ezért van a szabadelvű pártban most nagy rettegés.

Az ellenzéki pártok tagjai nem keresik senkinek a gráciáját, hanem a néphez, a választókhoz fordulnak és ettől kérnek mandátumot, hogy érdekeiket, melyek a hazas nemzet érdekei a jövő országgyűlésen képviseljék.

Ha már most a kormánypárti képviselők fönnemlített csuszást és mászást Bánffy előtt szembe állítjuk az ellenzéki képviselők valóban

alkotmányos eljárásával, előre tisztában lehetünk afelől, hogy a kormánypárton kevés kivétellel csak Bánffy kreaturái lesznek, az ellenzéken ellenben a nép való s igaz képviselőit fogjuk látni.

Az eladott ország.

Az osztrák pénzügyminiszternek a Reichsrath képviselőházában tartott beszéde, melyet előző számunkban ismertettünk, lerántotta a leplet arról az alkuról, melyet a Bánffy-kormány az osztrákokkal kötött. Ez a beszéd világosan megmondja, írja a *Nemzetipárt* lapja, hogy a magyar kormány mire alkudott meg Ausztriával s kétségtelenné teszi, hogy a *Bánffy-kabinet egyszerűen eladta Magyarországot az osztrák kormánynak*. Ebből az is világos lesz, miért kell a magyar országgyűlést feloszlatni. Azért, mert báró Bánffy még a jelenlegi többséget sem tartja alkalmasnak arra, hogy az szentesítse ezt a hazaáruló manipulációt; hanem ebből a célból egy új és erre képes többséget kell erőszakkal és vesztegetéssel megalkotítani. Az osztrák pénzügyminiszter beszédéből a kvóta kérdésére nézve két lényeges tény domborodik ki. Az egyik az, hogy az osztrák kormány a maga pénzügyminisztere által mint feltétlen követelményt állította fel, hogy Magyarország kvótáját emelni kell. A másik az, hogy az osztrák kormány azokat az ugynevezett koncessziókat, melyeket Magyarországnak a gazdasági kiegyezés keretében tett, ideiglenes jellegűeknek tekintti, a mennyiben nem fogja a gazdasági kiegyezésre nézve a két kormány között megállapított javaslatokat az osztrák parlament elé terjeszteni, míg a kvótára nézve nem kapja meg Magyarország részéről annak felemelése által a viszontszolgáltatást. Ez a két nyilatkozat és az, ami ebből szükségszerűleg következik, a legrutább félrevezetés és gonosz áltatás színében mutatja be mindazokat a biztosításokat, melyeket a magyar pénzügyminiszter a képviselőház előtt az osztrák kormánnyal folytatott tárgyalásokról és megállapításokról ünnepélyesen előterjesztett. Mert ha az osztrák pénzügyminiszter a maga parlamentjében kijelenti, hogy az osztrák kormány feltétlenül követeli a magyar kvóta felemelését és ha ezzel kapcsolatban azt mondja, hogy magára nézve azokat az engedményeket, melyeket a gazdasági kérdésekben a magyar kormánynak tett, csak azon feltétel alatt tartja kötelezőknek, ha viszontszolgáltatást kap a magyar kvóta emelésében, akkor ebből az következik, hogy ugyanezt nyilatkoztatta a magyar kormány előtt is, mikor azzal létesítette a gazdasági

megállapodásokat. Ha a magyar kormánynak ennek daczára folytatta az osztrák kormánnyal a tárgyalásokat, sőt, mint a pénzügyminiszter kijelentette, a vám- és kereskedelmi szövetség és a kapcsolatos ügyek tekintetében szövegezett megállapodásokra is jutott, akkor elvileg és erkölcsileg kilátásba helyezte az osztrákoknak a kvóta emelésében az ellenszolgáltatást.

Ez pedig eladása az országnak és megdöntése a kiegyezési törvénynek, mert a törvény materiális junktumot a kvóta és a gazdasági kérdések között nem ismer, sőt föltétlenül kizár, a mit pedig a Bánffy-kormány az osztrákokkal kötött, alkujánál kiindulási pontul és alapul elfogadott. Most már érthető, hogy a miniszterelnök az ismételve hozzá intézett kérdésre miért vonakodott azt válaszolni, hogy a kvóta felemelésébe nem fog beleegyezni. És most már mindenki előtt kézzelfogható szédeltéssé válik az az érvelése, hogy nyilatkozatot e részben azért nem tehet, mert ez első sorban a küldöttségekre tartozik.

Mert ezt hirdetni itthon, az osztrák kormánnyal szemben pedig, a hol legelső sorban kellett volna azt érvényesíteni, más alapra állani s eltérni attól oly föltételek szabását, melyekben elsősorban az osztrák kormánynak sem illette meg az állásfoglalás joga, sőt az osztrák kormány állásfoglalása alapján beleegyezni abba is, hogy ideiglenes jellegűek és feltételesek legyenek a már eddig létesült összes megállapodások: ez a legbotrányosabb alakoskodás és ámtítás, melylyel hátmögött az ország törvény által biztosított jogait és pénzt alkudta el. Ha ezt az ország képes eltérni s ennek a hazaáruló politikának nem törli ki a nyakát, akkor ugyan nem volt érdemes ezer évig élnie.

ORSZÁGGYŰLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 3.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Perczel Béni, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Lukács László, Dániel Ernő, Wlassics Gyula, Erdély Sándor, Darányi Ignác, Josipovich Imre, Perczel Dezső.

Elnök: délelőtt 11 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Kunsthynak tréfásan odavetett megjegyzésére gondolkodni kezdett, hogy valjon nem gyanít-e valamit?

Ahá! Most üti ki a szeg fejét a zsákból. A hirtelen zavar a védekezés, ha nem is nyíltan, önkénytelenül valamit elárul

Kunsthyn házában majdnem mindennapos vendég volt a szomszéd földesur. Közhalmi idősebb fia Jenő.

A két szomszéd földesur kedvencz terve volt, hogy Jenő és Margit egymáséi legyenek.

De itt is beteljesedett az a közmondás: »Ember tervez, Isten végez.«

Mert bizony már a legelső alkalommal Jenő beleszeretett Mariskába.

A többi pedig titkon történt.

Midőn Jenő szerelmet vallott Mariskának, ez remegett a félelem és boldogságtól.

Leirhatlanul boldog volt, mert ő is beleszeretett, de majdnem ilyen nagy foku volt remegése, mert tudta, hogy Jenő Margitnak van szánva, s hátha Margit viszont szereti.

Eleinte sikerült is leirhatlan boldogságát eltitkolnia, s ez így volt jól, mert ki tudja, mi lett volna vége e uagy örömeinek?

Hátha páratlan, majdnem testvéri szeretete a két angyali lelkű nőnek gyűlöletté vált volna ez által? Várni kellett, s majd idővel minden kiderül. Azért Közhalmi eljárt rendesen, nehogy feltűnő legyen hirtelen elmaradása, s ezalatt nyíltan Margitnak udvarolt, de Mariska nem maradt háttérben.

Mert páratlan találékony, s ha szükséges furfangos is a szerelmes szív.

Mikor legjavában beszéltek egymásnak szívközinté érzelmeiről, ha valaki közbejött, bámulatos könnyedséggel tudták közönséges, köznap dolgokra fordítani beszédük fonatát.

Jenő, szokás szerint most is egy verőfényes nyári délután átrándult Kunsthynékhoz.

Megint Margit körül forgolódott, pedig még az esze sem járt ott amikről beszélt.

Gondolata is Mariska körül látatlankodott. Mariska is olyan szórakozva inkább gépiesen végzi kézimunkáját. De nemsokára anyja helyett ő maga teríti meg a kis asztalt a filagóriában az ozsonnára.

Egészen neki pirult gazdasszonyi teendőitől, s így futott be, fehér kötélynnyel maga előtt, a szalonba, hogy figyelmeztesse Margitot az ozsonna idejére.

S míg Margit pár percze távozott, neki kellett Margitot helyettesítenie.

Ez éppen kapóra jött. Sőt Jenő számított is erre.

Mielőtt érzelmeiről szólt volna, és pedig nem először, egy kis összehajtott papírt nyújtott át, mondva, hogy majd olvassa el, midőn magánosan lesz.

Erre Mariska arca csupa vér lett. Hogy is doboghatott ekkor az ő kis szíve?

Midőn Margit utánok be jött, már ismét közönséges dologról beszélgettek.

Az ozsonna alatt nagyon izgatott volt Mariska.

Alig várta, hogy beesteledjék s elolvashassa azt a lapot.

Hogy égette keblét (mert oda rejté szíve mellé.)

Kiyánesian, sőt mohón mégis remegő kézzel bontja fel azt a papírt.

Gyanuja nem volt alap nélküli. Csakugyan holmi ömlengést tartalmazott, de ez csak a bevezetés volt. Tovább olvasva, néhány aláhuzott szó köti le figyeimét: Hogy nyugodtan s minden gyanu nélkül társalogjunk, itt van egy kitűnő találmány: Legyezőnyelv.

Már bosszankodni kezdett, hogy csak ennyi az egész.

Hisz ez teljesen fölösleges, ugyis eléggé értik egymást, ismerik egymás gondolatát is.

S mielőtt olvasni kezdte volna, így okoskodott: — Ha legyező nyelv, oda legyező kell, tehát mindig magammal kellene hordoznom. Ez inkább báltermekbe való. — De azért lásuk! S ezt mondva magában, kezdi olvasni:

— Ha a legyezőt szívhez szoritják, az azt jelenti, hogy: »bizzál szerelmemben«. — No, ez azt hiszem, teljesen felesleges. Tudom, ugyis bizik bennem Jenőm. Nézzük tovább:

— Csukott legyező függőlegesen és pedig a száj elé tartva azt jelenti, hogy: »vigyázz, figyelnek reánk! (Még erre lenne szükség, de azt hiszem, nem sokáig.)

Végig olvasta az egészet, elég mulattató volt. És az okos Mariska, nehogy megsértse Jenőjét, szóról-szóra minden pontot betanult, s addig le nem feküdt, míg magában el nem mondotta.

Kissé tündött azon, hogy Jenő ezt miért is adhatta át neki, s éppen most! . . . Még ál-

Trónbeszéd.

Elnök: Bemutatja a miniszterelnök átiratát, melyben értesíti a házat, hogy ő cs. és kir. apostoli **Felsege folyó hó 5-én trónbeszéddel fogja az országgyűlést berekeszteni a királyi palota nagytermében.**

Az országgyűlés fölosztatása.

Apponyi Albert gróf: Bánffy miniszterelnök nyilatkozatát provokálja a kvóta-ügyben, mert eddig még teljesen tájékozatlan a nemzet, hogy a kormány mit akar. S mindenki beláthatja, hogy a harez nagyon egyenlőtlen, mert az osztrákok a legnagyobb határozottsággal foglalnak állást, míg mi teljesen tájékozatlanok vagyunk. Nyíltan és őszintén felkéri, hogy legalább az utolsó ülésen mondja meg: mi szándéka van a kvótával?

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Tisztában van azzal, hogy Apponyi felszólalása a választások érdekében történik, az ellenzék a kormány nyilatkozatát föl akarja használni a választásoknál. (Zajos ellenmondás.) Szólv már jelezte a kormány álláspontját a kvóta kérdésben, fölösleges újból nyilatkoznia. De ismétli, hogy a kormány nincs jogosítva a kvóta-bizottságokra befolyást gyakorolni. (Ellenmondás. Közbeiktatások: A mi zsebünkre alkuszik!) Azon zsebre alkuszom, melyért a többség felelős, mely többség engem támogat. (Zajos helyeslés jobbról.) Ez a válasza. (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor: A miniszterelnök iménti felszólalásában a többség nevében szólott, de semmit sem mondott. Az a többség, melyet az ország fizet, s mely az ország érdekeit szégyenszemre képviseli. (Zajos ohó! jobbról, helyeslés balról.)

Elnök: Inti Ugront, hogy legalább az utolsó ülés ne folyjon le incidenssel.

Ugron Gábor: A kormány el van határozva, hogy a kvótát emelje. Jól tudja...

Kubinyi Géza: Tessék bebizonyítani. (Derűtlenség.)

Ugron Gábor: Jól tudja, hogy a mi négy szem közt történik; azt elszokták tagadni. Kéri a házat, hogy követelje a kormány álláspontját, hogy a nemzet tájékozva legyen e fontos kérdést illetően még a választások előtt. (Helyeslés a bal- és szélső balon. Ellenmondás jobbfelől.)

Helfi Ignác: Ha volt valaha idő, a mikor az őszinteség nemcsak politikai, hanem erkölcsi tisztesség is volt, úgy most van ez az idő a kvóta-kérdés tekintetében, miért is kéri a kormányt, jelezze erre vonatkozó álláspontját egész őszintén, minden takargatás nélkül.

Horánszky Nándor: Kérde, hogy a kor-

mány osztja-e azon álláspontot, melyet a kvóta-bizottság elfoglalt. Abban a véleményben van, hogy egy önérzetes kormány oda hat, hogy a nemzet az ő álláspontjával tisztában legyen.

Polónyi Géza: A miniszterelnök azt a kifejezést használta, hogy a kormány nem is jogosult, hogy a kvóta-kérdésben álláspontot foglaljon el. Az osztrák kormány világosan jelezte álláspontját a kvóta-kérdésben, mi akadályozza Bánffy magyar miniszterelnököt abban, hogy szintén nyilatkozzék. Ha az osztrák miniszterelnök kijelenti nyíltan, hogy ő a kvótát föl akarja emeltetni, miért ne volna jogosult és ildomos, hogy a magyar miniszterelnök is kijelentse, hogy ő meg viszont egy krajczárral sem akarja fölemelni a kvótát. Különösen tartja, hogy a kormány épen a választások előtt nem meri kijelenteni, hogy a kvótát nem akarja fölemelni, s hogy ehhez tárczáját köti. A miniszterelnöknek ez a magatartása különben egyenesen a törvényvel is ellenkezik. A miniszterelnök a magyar kvóta-bizottság választát nem tette magáévá, más kvóta-bizottságra van szüksége, hogy a kvóta fölemeléséhez hozzájárulhasson s azért osztatja föl az országgyűlést. Kéri a miniszterelnököt, hogy a választások alatt nyugtassa meg a kedélyeket s nyilatkozzék.

Münnich Aurél: Ugron Gábornak ama kifakadását a többség ellen, melyet az iménti felszólalásában használt, a melyért az elnök rendre is utasította, mint csapszékbe valót maga és pártja nevében visszautasítja, s a nemzet ítéletét hívja ki a többség magatartására nézve.

Ugron Gábor: Münnich Aurél a nemzet ítéletét elfogadja s szóló, ha a jövő országgyűlés nem fogja megszavazni a 35%-os kvótát, becsületszavát adja arra, hogy az esetben ünnepelesen bocsánatot fog kérni Münnichtől, vagy itt ha itt lesz, vagy pedig az első csapszékben, ahol vele találkozni fog. (Óriási derűtlenség.)

Beöthy Ákos: A kormánynak a kvóta kérdésben nyilatkozni kellene, annál inkább, mert az osztrák kormány is nyilatkozott, de különösen annál inkább, mert a kvóta-bizottság válaszában a kormánynak sarkalatos támasza van. S a kormány nem nyilatkozik, ezélja csak az, hogy egy új többséggel a kvótát fölemelje.

Pulszky Ágost: A közvélemény nem fog hitelt adni azoknak a vádaknak és rágalmaknak, melyeket az ellenzék a többség ellen emel s rövid idő múlva el fog dőlni, hogy mennyire ad hitelt a nemzet e vádaknak s melyik párt fog itt majd számban megerősödni megjelenni. Derűtlenség a baloldalon. Gunyos éljenzés! Hoch! kiáltások.

Az ős-budavári botrány.

Hock János: T. ház! Az országos kiállítás alkalmával egy részvénytársaság alakult a fővárosban, mely a kiállítással kapcsolatosan egy látványos mulató-helyet épített fel ős-Budavára ezimen. Ez a vállalat is, mint minden más nyereszkesedésre alapított vállalkozás, megalakította a maga igazgatóságát és az üzlet érdekében kifolyólag oda a legbefolyásosabb tagokat iparkodott kiszemelni, a kik azután a tisztességes támogatást és concessiót számára biztosították. E vállalatnak pedig alapeszméje tényleg a volt, hogy a kiállítás alkalmából ide összegyűlt idegen nemzeteknek és látogatóknak bemutassa a török hódoltság idejéből a magyar fővárosnak képét, szóval tisztelt ház, hogy korhű mását adja a 17-ik században rekonstruált ős-Budavárának. Megvallom nekem az alapeszme sem tetszett; mert igaza van t. képviselőtársamnak abban, hogy midőn a nemzet ezredévi fennállásának emlékünnepeit üli, legalább is ügyetlen gondolat a művelt külföld eüit az elnyomtalás szomorú korszakát mutatni be. Vannak e nemzetnek oly fényes történeti eseményei, melyeket a nemzet lelkesedéssel máthat fel és kár volt kiválasztani azt a legszerencsétlenebb korszakot, midőn a nemzet fővárosában a magyar a török hódoltsága járma alatt nyögött. Ha elgondolom t. ház, hogy valaki Franciaországban az odasereglett idegenek és külföldieknek bemutatná az 1871-iki Páris képét, midőn ott a porosz volt az ur, vagy a mint Thaly képviselőtársam közbeszólt — bemutatná Ausztriának, hogy foglalja el Mátyás Bécsét, felháborodnék a jogos nemzeti sauinizmus, melyet csak az opportunistikus politika hívei tartanak helytelennek, de a mely minden nemzetnek jogosnak, a faji összetartás érzésének ápolására szükségesnek tűnik fel. Ha t. ház, ez végre is egyéni vélemény, a melyre súlyt itt nem helyezek, hogy t. i. mennyire volt elhibázva az alapeszme, az nem tartozik talán a t. ház tárgyalási elé, sőt, hogy teljesen méltányos legyen, magával a vállallattal szemben kiemelem azt is, hogy e vállalat művészi szempontból kivitelénél fogva sok artisticus dolgot mutatott fel és amennyiben a régi magyar énekek s különösen a Rákóczy korbéli énekek összegyűjtésével és rendszeres kimutatásával, valamint a régi magyar costümök bemutatásával a multat idézte szemünk, elé némi cultur-historicus benyomást is tett s ha méltányos kritikát akarok gyakorolni, nem hallgathatom el, hogy meg ne rójjam azt a botrányt, a mely ott egész Magyarország katholikus közvéleményét felháborította. Az esetet a t. ház a lapok útján is ismeri,

mában is azon törte a fejét, s úgy látta, hogy midőn kettecskén értekeztek, Margit szemmel kísérve minden mozdulatukat, gyanítani kezdte a dolgot, mire Mariska négy szem közt az ő kis jó Margitkájának mindent bevallott, persze csak álmában...

Különbben Jenő is, Mariska is, bámultak azon, hogy mindeddig senki sem vette észre az ő titkukat. Pedig nem egészen úgy volt. Mariska anyja már észre vette a dolgot. A szegény öreg nem tudott hova lenni bámultában, mely nagy örömmel volt vegyülve, s még nagyobb félelemmel, hátha megtudja Kunszthy, s mindennek vége lesz.

Midőn a meglepett turbékoló gerlepár reájött, hogy már más valaki is tudja a dolgot, megszeppentek, de midőn az aggódó anya jóakarólag, hallgatást ígért nekik, megnyugodtak.

De Mariska lelkébe anyja figyelmeztetésére, egy kis keserűség lopódzott arra nézve, ki tudja mit fog maga után vonni az, ha Kunszthy is megtudja. Nem fogja-e őket könyörület nélkül elűzni? Magával keveset gondolt, csak agg anyját sajnálta.

S egy más keserűbb gondolat kezdte háborgatni eddig oly nyugodt lelkét: hátha testi-lelki jó barátjának, az ő kis Margitkájának leirhatlan keserűséget okoz az által, hogy ő Jenőt szereti, s tán így el is fogja rabolni őt tőle?

Feltűnő nyugtalanságának okát közölte Jenővel is, s mindketten abban állapodtak meg, majd Mariska kitudakolja magától Margittól, hogy szereti-e Jenőt?...

Kunszthyék szép, nagy parkszertű kerjében

egy ősi, terebélyes nagy tölgyfa terjeszti szét árnyas lombkoszoruját, mely alatt egy kis asztal van, s a körül néhány szék.

Kunszthy nagyon büszke e fára, melyet még dédapja ültetett, s a fejedelmi kinézésű fát élő okmányának tartotta az ő ősi nemes származásáról.

E fa alatt találjuk Margitot egy kis, diszkötésű könyvet tartva kezében, melyből gyakran szórakozottan és melázva pillant fel. Véletlenül felnéz a tölgy sűrű lombzatára is, melyen két piczi ökörszem s oly nevetségesen adja a komolyt, hogy ez máskor Margitot nevetésre késztette volna. De mindez a jelen alkalmattal érintetlenül hagyja. Méla, komoly marad.

Magá elé bámul, s néha-néha önkéntelenül sohaj tör elő kebléből, s tovább ábrándozik, a mi oly vonzóvá teszi szép, klazikus arcát. Ábrándjai közben egy-egy futó mosoly jelenik meg hirtelen arcán, de az is csakhamar hullócsillagként eltűnik.

Úgy ül ott magánosan, mint egy kis görög szobor.

De hátulról, illetőleg a fa tulsó részén alig észlelhető nesz hallatszik, mit azonnal észre sem vesz, vagy figyelemre sem méltat, s egyszerűen csak azon veszi észre magát, hogy két piczi, gyöngéd kéz mindkét szemét befogta, s elválotzatott, pajzán naivsággal kérdik:

— Ki vagyok én? találd ki!

Margit már kezéről megismerte Mariskát. Mégis a meglepetés hirtelen jött, hogy önkéntelenül egy kis sikolyt hallatott, tán megijedve attól, hogy őt ilyen merengő, eddig nála ismer-

retlen állapotban találja valaki, habár az ő meghitt barátja is.

Mariska egy kis, szokatlan rázkódást is észlelt s valami különös állapotot s csakhamar ebben az irányban kezdte vallatni:

— Ne tagadd, kis Margitom, ugy-e valami titkot rejtegetsz? — kérdé Mariska.

— Honnan gondolod Mariskám? — szólt kissé rábámulva Margit.

— No-no kedves Grittám, tudod, az ember a maga titkát néha akaratlanul is elárulja!

— S te Marim, azt hiszed, hogy nekem titkom van? Ugyan kérlek, eddig volt-e valami, amit mindketten egyformán ne tudtunk volna?!

— Igaz, hogy nem volt, de most annál inkább bámulok azon, hogy mindennek daczára olyas valamit tapasztaltam. Ugy-e ugy van? Elöttem teljesen fölösleges tiltakoznod...

Margit fülig vérpíros lett.

Mariska látva Margit nagy zavarát, tovább folytatta:

— Önkéntelenül az a hires színész nő jut eszembe, tudod Margitkám, kiről nem rég oly szépeket olvastunk. S most főképp az ő piczi, kedves dalocskája, melyet ő többre becsült összes operai művészi részleteinél...

— Mi is volt az? — szólt Margit, gondolva, hogy hátha félbenhagyja Mariska a kinos vallatást, másról beszélvén.

— Ha hallani akarod, szívesen elmondom szövegét.

— Kérlek, dalold is el kedves Mariskám? — szól esdekelve.

de én röviden ismételnem kötelességemnek tartom.

A múlt hó elején, vagy hogy határozott keltet mondjak, szeptember hó 2-án e helyen rendeztek egy nyilvános bohóc-estélyt, hol nyilvános körmenetben éretlen gyerkőczök a kath. egyház papjainak és szerzeteseinek ruháiba felöltözve, a kath. egyház szertartásához tartozó jelvényeket és tárgyakat, így különösen a szent keresztet meghurczolták s így profanizálták, ekként meggyalázták azt. Ez a vallás ellen való kihágás t. ház, történt ezer és ezer szemtanu láttára, sőt mi sajnosabb, történt rendőri felügyelet mellett, ugyszólván rendőri assistentia segélyével. Én t. ház, nem hiszem, hogy volna ennek a háznak egyetlen egy tagja, hogy volna a törvényhozásnak egyetlen egy komoly férfia, a ki felháborodással ne utasítaná vissza már csak a jó izlés szempontjából is ezen éretlen durvaságot, a mely tényleg a vallásos kegyelet profanizálására irányult.

Én t. ház lehetetlennek tartom, hogy Szt.-István birodalmában a koronát diszitó kereszt, a mely alatt küzdöttük, egykor önvédelmi harcunkat és élet-halál harcunkat, s a mely kereszt még most is minden hívő keresztény szemében a legmagasztosabb világtörténelmi eseménynek t. i. a megváltásnak simboluma, hogy ez a kereszt a kegyeletben annyira súlyedni volna, hogy azt uton-utófélen tréfának, gunynak tárgyává tehessék éretlen gyerkőczök és azt büntetlenül a magyar kormány arra hivatott közegének közbelépése nélkül nyilvánosan meggyalázhassák, azért t. ház magához, a ház jó izléséhez, magához a ház vallásos kegyeletéhez fordulok és egyttal a t. házat interpellálom, van-e tudomása arról az esetről, mert talán magának a vállalatnak is érdekében áll, hogy az igazi bűnös kinyomoztassék, nehogy ez a közbotrány teljes súlyával a vezetőségre essék vissza.

Interpellációt a következőkhen van szerencsém betérjeszteni:

»Interpelláció az igazságügy és a belügyminiszter urakhoz.

1. Tudják e a miniszter urak, hogy szeptember hó 2-án Ós-Budavára nevet viselő nyilvános mulatóhelyen rendezett bohóc-estélyen a kath. egyház szerzeteseinek ruházatába bujtatott gyerkőczök a vallási szertartáson rendelt és ezen egyház vallásos tiszteletének tárgyait képező jelvényeket, főleg a szt. keresztet körmenetileg körülhordozván profanizálták, nyilvánosan meggyalázták, a

katholikus közérzületet, mélyen megsértették s ezzel közbotrányt okoztak?

2. Miután ezen cselekmény az 1879. 40. tezk. 51. §-ban körülírt és az 1885. évi 37. tezk. 40—41. szakaszai értelmében a kir. járásbírók hatáskörébe eső és a közvád által hivatalból üldözendő vallás elleni kihágást képez:

Kérem a t. igazságügyminiszter urat, tett-e intézkedéseket, hogy e cselekmény megtoroltassék s ha nem lett, szándékozik-e illetékes közegei útján a tényállás megállapítása és a bűnös cselekmény megtorlása végett sürgősen intézkedni?

3. Miután a nyilvános multságok rendezése rendőri engedély nélkül meg nem tartathatók, kérem a belügyminiszter urat, szándékozik-e saját hatáskörében az arra illetékes közegei útján sürgősen intézkedni, hogy jövőre ilyen, vagy hasonló kihágások rendőrhatalósági engedéllyel és rendőri közegek felügyelete mellett előne forduljanak?

Elnök: Az interpelláció közöltetik a belügyminiszter urral.

Perczel Dezső belügyminiszter: T. Ház! Minthogy az interpelláció legnagyobb része, ugy látom, hozzám van intézve, a t. ház engedelmeivel aonnal válaszolok. (Helyeslés.)

Magáról az elmondott esetről a hírlapokból van tudomásom, de van tudomásom arról is, hogy a fővárosi államrendőrség főkapitánya, részint a hírlapi közlemények, részint hozzátartozott anouym levelek alapján, három négy nappal, de mindenesetre rövid idővel az eset után megtette a kellő intézkedéseket. Részletezni ez intézkedéseket nem tudom, de azt határozottan tudom, hogy arról intézkedett, hogy ezen egy vallásbáborítást, a vallásos emberek kegyeletének profanizálását képező, valamint mélyen a jó izlésbe ütköző cselekedet a jövőre meg ne történhessék. Az ügy részleteire nézve ismétlem s főképp arra nézve, hogy a megtorló intézkedésak általa vagy az ügyészség által tételtek-e, most nem nyilatkozhatom.

De t. kollegáim az igazságügyminiszter részéről is biztosíthatom a képviselő urat, hogy az intézkedés a részben nem fog elmaradni. Kérem méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Helyeslés.)

Hokk János és vele a Ház a választ tudomásul veszi. Szónok azonban kijelenti, hogy az Ós-budavári botrány rendőri segédlet mellett történt. Egyttal sajnálja szónok, hogy a belügyminiszter az újságokból értesült a dologról és nem a rendőrség jelentéséből.

A nagy-bajomi jegyző.

Szalay Imre: Előterjeszti interpellációját a nagy-bajomi körjegyző elmozdítása tárgyában a belügyminiszterhez s kéri, hogy épen a jó közigazgatás szempontjából hajlandó-e elmozdítani a nagy-bajomi jegyzőt s miért nem hallgatta meg a nagy-bajomiak kérését, akik az odavaló jegyző elmozdítását kérték?

Perczel Dezső, belügyminiszter: Feleli, hogy Kacsó Pál nagy-bajomi jegyző fegyelmi ügyét a belügyminiszteri fegyelmi hatóság felülvizsgálta. Részletesen azonban nem nyilatkozhatik, mert már nem emlékszik tisztán a dologra, annyit azonban mondhat, hogy a belügyminiszteriumban fegyelmi ügyekben mindig szigorúabban járnak el, mint a hatóságoknál.

Szalay Imre és a Ház a választ tudomásul veszi.

A kvóta.

Szell Kálmán: Mint a kvóta-bizottság elnöke javasolja, hogy a kvóta-bizottság jegyzőkönyveit és összes irományait a Ház irattárában tehesse és az elnök azokat kinyomathassa. (Helyeslés.)

A záró-jelentések.

Elnök: Bemutatja az országgyűlés 5 évi működéséről szóló jelentését. Kéri, hogy az kinyomattassék, és a képviselők között szétosztassék. (Helyeslés.)

Megköszöni azután a bizalmat (a képviselők felállanak melyet iránta tanusítottak a holnapi nappal — ugymond — ezután megszűnik megbízatásunk és visszatérünk hatalmunk forrásához a néphez.

Megemlékezik arról, hogy ennek az országgyűlésnek 5-ik évébe beleszövődtek a nemzet ezredéves ünnepélei, melyekben a Ház mindenkor megfelelő módon részt vett. Ledületes szavakkal szól ezután s végül így fejezi be beszédét: »Éljen a legalkotmányosabb király.« (Hosszantartó általános lelkes éljenzés.)

Bücsúzás.

Horánszky Nándor: Pártja nevében köszönetet mond az elnöknek azon pártatlanságért, melylyel e Ház tanácskozást vezette s kívánja, hogy erőben s egészségben a haza javára még sokáig éljen.

Szederkényi Nándor: Elismeréssel szól arról hogy az elnök figyelme pártatlanul mindig oda irányult, hogy a parlament tekintélye fentartassék.

Ezért most is mint mindig elismeréssel

— Te kis könyörgő angyal, ki tudna kérelednek ellenmondani? — No, jó:

Szívemnek titka van,
De szólni tiltva van;
Csitt-csitt szívem,
Csak csendesen!

— Milyen gyönyörű. Még egyszer, Mariskám!

— Most a dologra — szól naiv komolysággal Mariska. — Ni a kis hamis, hogy akar előlem megmenekülni? ! Halljuk titkodat!

— Látom Mariska, te mindenáron titoknak akarsz birtokába jutni!

— Nincs is miért tagadnod. Ne mondd, hogy önző vagyok, mert csak a máséra vagyok kíváncsi, s az enyémet elhallgatom . . .

— Jól állunk, hát neked is van titkod?

— Ez kellett nekem!

— Lásd, az »is« szóciska mindent kifejezett, mondá diadalmasan Mariska.

— Te, Mariska, jó letté volna vall atóbirónak, — szól megadással Margit. — Végre is nem bánom, hát halljad: — Te idősebb vagy valamivel; s tapasztaltabb is mint én, jól tudod, hogy ha egy már ma holnap férjhezadó leány feltűnően viseli magát, ez a szerelemnek a jele. Mert a szívnek előbb-utóbb meg kell nyílnia. Lehet, hogy a te titkod is a szív nyilatkozása. — S itt egyet sóhajtott.

— Tudom, te is azt hitted, s tán most is azt hiszed, hogy én Kóhalmyt szeretem . . . (Mekkorát dobbant erre Mariska szíve! Ugy érezte, mintha valami nagy kő esett volna le onnan.)

— Ha ezt eddig mutattam is — folytatja tovább Margit — hidd el, kedves Mariskám,

azt inkább kedves atyánkra való tekintetből tettem. Tudod, atyám, meg Kóhalmy atyjának kedvenc eszméje volt már régóta, hogy mi ketten az ő büszkeségüket egyesítsük. De a szívnek parancsolni nem lehet, legalább én most úgy vagyok meggyőződve.

— Most már tudom, hogy szerelmes vagy kedves Grittám! — szól közbe Mariska, alig palástolhavia örömet, hogy Margit Jenőt nem szereti. — Hidd el, még ilyen hangon nem hallottalak beszélni.

— De — folytatja tovább Margit, — bár ne tudnám, hogy Elemér engem szeret. Akkor valahogy tán leküzdéném azt az érzelmet, melyet szerelemnek neveznek. De Isten látja lelkemet, nem tehetem. Ámbár, kimondhatatlanul fáj lelkemnek, hogy ezáltal atyámnak nagy fájdalmat okozok, s tán, midőn ebbeli szilárd elhatározásomat megtudja, még valami szokatlant is tesz . . .

Oh, Istenem, könyörülj rajtam! . . .

— Ne epeszd magadat, kedves Margitom — szól megindultan, remegő hangon Mariska. — A helyett, hogy megpróbálkoznám, hogy vigasztaljalak, előbb az én titkomat halljad. Ez kötelességem. Nem lehet tudni, hátha téged is ki segít a bajból . . .

— Igazán? — szól közbe kissé felvillanyozva Margit. — Hamar, hamar, kivele! Halljuk!

— Még te tán nem is vetted észre — kezdé Mariska nyugodtságot erőltetve — hogy szívem tavasza már korábban eljött, s a szerelem rózsáival ülteté be azt . . .

— Még költőileg ki is színezted szerelmedet — szól közbe Margit kissé felvidulva. — De hát halljuk annak a híres lovagnak a nevét.

— Gondolom, még csak akkor kiáltasz fel, midőn meghallod azt a drága nevet.

— Mennyire kíváncsi vá téssz!

— Jó, nem habozok, kimondom: Kóhalmy Jenő.

— Ah! — mondá meglepetve Margit. — S te erről soha egy szót sem szóltál? Pedig mennyi győtrelemtől mentettél volna meg. Ezt érdemeltem tőled? . . .

— Azt hiszem, a szemrehányás — kölcsönös . . .

Nemsokára mind a két angyali lelkületű hölgy boldogult.

Igaz, hogy nem kis fáradságukba került Kunszthyt ezzel az állapottal megbarátkoztatni, — de mely szülő nem tudná kívánságait feláldozni gyermekéért, ha ez szükséges, ha annak boldogsága attól függ! . . .

Kovács Elemér nemsokára törvényszéki bírává lett, s csak ekkor vezette oltárhoz kedves aráját, Margitot.

Jenőnek többet kelle küzdenie szülőivel, hogy Mariskát boldogíthassa.

A büszke Kóhalmyék eleinte tudni sem akartak arról, hogy Jenő, az ő szemefényök, egy alantosabb származású nőt vegyen el.

De nagyon jól ismerték fiuk törhetlen jellemét, hisz annyiszor mondogatta az apa barátai előtt, hogy a fiu az ő szakasztott mása. Mégis Jenő vaskitartása győzött, s boldogabb pár nem volt a vidéken, mint Jenő és Mariska. Hogy a két boldog nő még fokozottabb mérvben fenntartotta a kölcsönös barátságot, azt fölösleges említenem.

vannak az elnök iránt s midőn pártja nevében köszönetet mond neki a bölcs vezetésért, hosszú életet kíván neki. (Helyeslés.)

Lukács Béla a szabadelvű párt bőszojnetét és jó kívánatait tolmácsolja az elnök iránt. (Eljenzés.)

Helji Ignác: Maga és pártja nevében köszönetet mond az elnöknek. (Eljenzés.)

Elnök: Kéri a Házat, hogy hitelesítsék a mai ülés jegyzőkönyvét. (Megtörténik.)

Elnök: Az ülést bezárja. (Felkiáltások! Eljen az elnök.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr. Más időben 50 kr.

- Oktober
4. Lóverseny második napja a nagyvárad gyepen.
 4. A nagyvárad kath. kör millenniumi ünnepélye.
 5. Megyei közgazgatási ülés d. e. 10-kor.
 5. Ipariskolai bizottság elnökválasztó ülése.
 5. A Bihar megyei tankerületi tanítótestületi közgyűlése d. u. 3 órakor a megyeházánál.
 5. A Bihar megyei Népművelési Egyesület választmányi ülése délután 5 órakor az új polgári iskolában.
 6. Az aradi vértanúk gyászemlékünnepe.
 7. A Csányi György elleni sajtótárgyalás.
 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 10. Spielmann hangversenye a Sasban.
 12. Szüret a nagyvárad hegyen.
 18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* **Sz. olvasó vasárnapját tartja ma a kath. egyház.** A félhold ellen kivívott nagy győzelem közlül u. i. kettőt köszöni a kereszténység az imádság erejének, a Boldogságos Szűz közbenjárásának: a lepantoi győzelmet és a zentai diadalt. E kettő emlékére rendelte az apostoli szék Olvasó-Boldogságos ünnepét s október első vasárnapjára tette azt. XIII. Leó pápa pedig korunk tömérdek bajai között ismétellen felhívta a keresztények figyelmét az olvasó-imádság hathatós voltára s külön ájtatosságot rendelt el egész október hónapra.

* **A király névünnepe.** A legalkotmányosabb magyar király mai névnapját hódolattal ünnepli meg Nagyvárad közönsége. A középületeket és sok magánházat felleobogóztak. Dél-élt 9 órakor a r. kath. székesegyházban háladó isteni tisztelet lesz, a melyen a szentmisét dr. Schlauch Lőrincz bíboros és püspök tartja nagy segédlettel. A templomban megjelennek a katonaságon kívül a hatóságok és hivatalok személyzete, továbbá az éppen millenniumi ünnepélyt tartó Katholikus Kör tagjai nagy számmal. A szentmise alatt a székesegyházi zenedarabokat előadja:

Kersch: Te Deum II. sz.

Seyler: Missa pontificalis in C.

Kersch: Benedictus sit.

Jork: Ave Maria.

* **A Kath. kör millenniumi ünnepélye.** A nagyvárad »Katholikus Kör« vasárnapi millenniumi ünnepélye iránt mind nagyobb érdeklődés mutatkozik városzerte s tömegesen kérnek meghívót a szépnek ígérkező ünnepélyre s jegyeznek elő a társasvárosára kibocsájtott aláírási-iveken. A kör tagjai az ünnepélyt megelőzőleg reggel fél kilencz órakor csoportosan kivonulnak az ő Felsége legmagasabb névnapja alkalmából a székesegyházban tartandó háladó istentiszteletre. A d. e. 11 órakor tartandó ünnepély műsora a következő: 1. Hymnus, Erkel Ferencz-től. Előadja az énekkar. 2. Elnöki megnyitó. Tartja Palotay László kanonok, egyleti elnök. 3. Történelmi értekezés. Tartja dr. Karácsonyi János theol. tanár, a m. t. Akadémia I. tagja. 4. Kírályhymnus, Belezny Antal-tól. Előadja az énekkar. 5. A magyarok Nagyszonnyához, Kemenes Ferencz-től. Szavalja Imrik Gusztáv ügyvédjelölt. 6. Szózat Egressi Béni-től. Előadja az énekkar. — Az ünnepélyt a Zöldfa szállóban este 8 órakor társas vacsora fejezi be, melyen a kör tagjai családjaikkal együtt részt vesznek. Egy teríték ára 1 ft 50 kr. Jegyek vasárnap délig válthatók a kör helyiségében, továbbá S t a r k Gyula igazgató és Imrik Gusztáv uraknál.

* **Királyunk keresztlányja.** Ő Felsége keresztgyermekének a száma nemsokára megint szaporodik. Zamoyszky András grófnak s nejének szicíliai Bourbon Karolina királyi hercegnőnek jutott osztályrészül az a kitüntető szerencse, hogy újszülött kis leányuk keresztapaságát maga a király vállalta el. A keresztelést október 4-én fogja Krakóban a krakói püspök végezni. Ő Felségét az egyházi szertartásnál Szanguszko herceg galíciai helytartó Zamoyszky gróf sógora képviseli. A kis Zamoyszka komtesz keresztanyja Mária Antonia toszkánai nagyhercegnő, Bourbon Karolina nagyanyja lesz.

* **A pannonhalmi sz. Benedek-rend történelmi monografiája.** A történelmi társulat okt. 2-án tartott választmányi ülésében Récey Viktor bemutatta a pannonhalmi Benedek-rend ezredéves történelmi monografiájának tervezetét. Az egész vállalat szerkesztője Villányi Szaniszló dr. bakonybéli apát, a kinek vatikáni kutatásai máris sok új adathalmazt eredményeztek. Az általános bevezetést Szentimrey Márton, a jogtörténelmi részt Wagner Lőrincz főiskolai tanár, az irodalomtörténelmi részt Zoltvány Irén dr., az iskolaügyi részt Mázy Engelbert dr. szerkesztik. A pannonhalmi főapátság művelődés-történelmi részét és a tihanyiapátság történelmét, valamint az oklevéltárt Récey Viktor dr. főkönyvtárnok szerkeszti. Pannonhalma történelméről kívül a bakonybéli és a dömöki apátság történelméről Villányi Szaniszló, a kétes jellegű diplomák kritikai méltatását Erdélyi László dr. írják. Ezekon kívül sokan részt vesznek az említettek szerkesztése alatti munkában levő részletek megírásában. A tervezetet a választmány tetszéssel fogadta.

* **Protestáns hang az egyházpolitikai törvényekről.** A »Szabad Sajtó« című református lap legutóbbi száma a következő töredelmes vallomásokot teszi azon káros hatásról, melyeket a radikális egnházpolitika a protestáns felekezetek kebelében előidézett: »Az egyházpolitikai törvények oldó hatása mindjobbban érezhető. A vallás szabad gyakorlatairól szóló törvény tág kaput nyit az egyházzal való kikötésre: itt is, ott is felhangzik a panasz, hogy a terhek alatt roskadozó nép hűtlen lesz egyházához, terjed a felekezetenküliség, vagy hódít a baptizmus. Házasságkötések alkalmával a stóla elvesztése volna még a kisebbik baj, de sok esetben a felek ki sem kéri az egyház áldását. A gyermekek vallásáról szóló törvény, bár a legnemesebb intenczióból, a szülők természetadta jogából indul ki, csak a katolikus egyház javára szolgál, mert a protestáns fél hitközönye s a katolikus fél ama gondolata, hogy esetleg protestánsná leendő gyermekei kárhözatra jutnak, a legtöbb esetben megtermik a ránk nézve hátrányos egyezséget.«

* **Az aradi vértanúk emléke.** Az aradi hős vértanúk kivégeztetésének évfordulója alkalmából október 6-án, kedden a nagyvárad r. kath. főgymnasium »Eötvös-önképzőkör« is tart gyászünnepelet. Dél-élt 10 órakor lesz az ünnepély a főgymnasium dísztermében. Az elnöki megnyitót Glatz Béla tartja s megemlékezik a halhatatlan hősekről. Hazafias költeményeket szavalnak Miskolczy Pál, Barta Andor és Fráter Pál.

* **Petőfi-szobor Segesváron.** A segesvári Petőfi-emlék végrehajtó bizottsága jövő évi július 31-én fogja a költő ércszobrát a segesvári várban közadakozásból fölláttatni. Ugyanekkor a csatatérnek arra a helyére, melyről azt hiszik, hogy ott Petőfi hamvai porladoznak, emlékoszlopot állttatnak.

* **A debreczeni Svetits-intézet tovább-építése.** Debreczenben a Szent-Anna-utcán tavaly felépült Svetits-intézet jobb szárnyának kiépítését a napokban megkezdik. A régi izraelita templomból már javában hurczolkodnak, miután a dr. Wolafka Nándor püspökkel megkötött szerződés értelmében a zsidó nagy ünnepek elmúltával az izr. hitközönség köteles a telket a róm. kath. egyháznak átadni. Az építéssel igyekezni fognak, hogy még az idén fedél alá jöhessen s a jövő szeptemberben használatba vehető legyen az új szárny is, a mely-nyel a debreczeni kath. felső leányiskola impozáns homlokzatot fog nyerni.

* **Az ártándi aranyelet.** Mától kezdve látható az ártándi aranyelet: a 21 drb. aranydisz, néhány csontszerszám, vaskengyel, egy lófej, egy emberkoponya, némi mongol jelleggel, a muzeum II. termében. Tegnap délután helyezte el e tárgyakat Dr. Némethy Gyula, egyelőre csak ideiglenesen egy szabadon álló asztalra, hogy minél többen láthassák. Annál inkább felhívjuk a közönség figyelmét a rendkívül érdekes leletre, mert tudunkkal ő Felsége nevenapja alkalmából az intelligencia színe-java ugyis kijön az ünnepélyes hálaadó istentiszteletre.

* **Áttérés.** A Hosszu-Pályiban megejtett bérmlás alkalmával Dr. Meizner Jánosné a m.-pályii körorvos neje, ki áttért az izraelita vallásról a r. kath. vallásra, szintén részesült a bérmlás szentségében. Bérmaanya Barla Istvánné m.-pályii földbirtokos neje volt.

* **Gróf Apponyi Albert beszámolója.** Gr. Apponyi Albert e hó 11-én vasárnap Jászberényben beszámoló-beszédet mond. Jászberényben a gróf jövetelének híre lelkes örömet keltett és ünnepélyes fogadtatására a legelőn-kebben készülődnek. Gróf Apponyi Albertet Jászberénybe a nemzeti pártnak számos kiváló tagja elkíséri.

* **A szerb király legújabb kosara.** A montenegrói hivatalos lap czáfolatot tesz közzé, azon híreket illetőleg, melyek Miklós fejedelem leányának eljegyzésére vonatkoznak; a czáfolat azon hirre vonatkozik, mely Sándor királynak Xénia hercegnővel való eljegyzését tartalmazta.

* **Gazdasági oktatás az elemi iskolákban.** A földmívelési és a közoktatási miniszterek a gazdasági oktatásnak az elemi iskolákban való meghonosítása tárgyában szakférfiakból álló értekezletet hívtak egybe. Az ülést Tormay Béla miniszteri tanácsos elnöklele alatt minap tartották meg. Magyar Kázmér gazdasági földmívelési iskolai felügyelő előadása mellett letárgyalták az elemi iskolák gazdasági szakoktatásra való berendezésének egész tervezetét. Az értekezletben három iskolai tanító is részt vett,

* **Gyászhir.** Id. B a t á r y Imre, városunk érdemes iparosa folyó évi október hó 2-án este 10 órakor életének 88-ik évében elhalálozott. Az elhunytat nagyszámú rokonai és tisztelői gyászolják. A temetésre vonatkozólag a következő felhívást vettük: Tisztelettel felkérem az ipartestület kebelébe tartozó iparos polgárokat, hogy a most elhunyt, érdemekben gazdag és általános közbecsülésben állott régi iparos polgártársunk néhai idősb B a t á r y Imre urnak, folyó évi október hó 4-én délután 4 órakor a Szent-János-utczai 337. számú házában tartandó temetési végtisztességén megjelenni sziveskedjenek. B e r t s e y György, ipartestületi elnök.

* **Móricz Pál egykori vasutja.** A magyar államvasutak igazgatósága és a taracsvölgyi helyi érdekű vasut között ez utóbbinak megvásárlása iránt folyt tárgyalásokat a napokban befejezték; most már a vasut-társaság részvényeseinek hozzájárulása szükséges a dolog befejezéséhez. Ez ügyben a vasut-társaság még e hónap folyamán rendkívüli közgyűlést fog tartani, a melyen a kincstárral kötött szerződés tervezetét fogják megvitatni s egyszersmind a vállalat felszámolását is kimondják. A taracsvölgyi vasut, melynek vonala mindössze 29 kilométer, tudvalevően Móricz Pál híres alapításai közé tartozik.

* **Tranzverzális vasut az Alföldön.** A miniszteriumban befejezték az erre a vasutra vonatkozó tárgyalásokat s ezek szerint a vasut Bajáról fog kiindulni s Bácsmegeyből csak igen kis területet érintve, átszeli egész Pest-megyét, Halasnál átvágva a budapest-zimonyi és Csengele-pusztánál a budapest-szegedi vasutvonalakat, Csongrád megye területére lép. Csongrád és Szentes között nagyszabású Tiszahíd fog épülni a vasut részére, a melyen áthaladva a vasut, Orosházaig vonul s itt az alföld-fiumei vasutvonalban végződik. E fővonalon kívül egy szárnyvonalat is terveznek a vasuthoz, mely Majsától Félégyházaig haladna s itt is érintené a budapest-szegedi vonalat. Az egész vonal hossza 192 kilométer lesz, építési költsége pedig az üzemberendezéssel együtt 7 millió forint, kilométerenként tehát

38,500 forint. Az egész pálya legnevezetesebb műtárgya a csongrád-szentesi Tisza-híd lesz, mely 12 kilométer hosszúságban fogja átszelni a Tisza árterét s elkészülte után 5 irányban menő vasúthálózatot köt majd egybe.

* **Epizód a lóversenyen.** Nem csak a korláton belül, hanem a korláton kívül is óriási publikum gyűlt össze. Felhangzottak a szokott hangok: »friss vizet igyanak«, »friss kifli, kalács« stb. Különösen a vízárások fejtettek ki óriási konkurrencziát. Azalatt aztán, míg bentjában folyt a tipelés és drukkolás, két fiú (vízárások) összevesztett azon, hogy melyik adott el több vizet. Ezen aztán úgy összekaptak, hogy egymás fejéhez vagdoszták a vízes kancsót. Nosza lett erre riadalom! A publikum ott hagyta a versenyt s mindenki a verekedő vízkereskedők köré csoportosult, s lett olyan patália, hogy a rendőrségnek kellett beavatkozni. A két suhanczot bekísérték a kóterbe, hol aztán álmélkodhatnak a vizárlásról és lóversenyéről.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A nagyvárad iparos menház alapjának javára az elmúlt hónapban az alább írottak voltak szívesek kegyes adományaikkal hozzájárulni: Főmagasságu és bibornok püspök Schlauch Lőrincz ur tüzelő fát 40 frt értékben, Sternberg Gábor 20 frt, Frányó András 10 frt, Király Zsigmond 6 frt és Trébics Jakab 5 forintot kész pénzben, továbbá katonai szállás czédulákban Germán Károly, Darvay Ferencz, Jánosházy János, N. Justh Sándor, özvegy Farkas Jánosné, Főris Mihály, Macskásy Alajos, Mokry János, Monus Sándor, Nagy József, Szabó Gyula, Széles Lajos, Tarsoly Ferencz és Tunyogh József összesen 32 frt 32 kr értékben. Fogadják a kegyes adakozók e helyen is elismerő hálás köszönetünket. Az ipartestület jótékonyági bizottságának nevében: Bertsey György elnök. Jankovich János fjegyző.

* **Bánffyáda.** Báró Bánffy Dezső főispáni működésének a fénypontját talán a következő eset képezi, melyet az »Egyetértés« mond el: Az egyik renitens faluval nem bírt sehogy. Fogott egy galicziai zsidót, letétette vele a jegyzői vizgát s betette jegyzőnek abba a faluba. Nem múlt el három év s meg volt törve a falu, politikailag, de vagyoniilag is. És még sok ilyen példát lehetne báró Bánffy főispáni korszakából felhozni, mely valamennyi bizonyít Magyarországnak mostani miniszterelnökének nagy »államférfi« erélye mellett s következtetni engednek arra a módszerre, melyvel báró Bánffy, a kortesekké degradált államhivatalnokok segítségével a többséget kierőszakolni fogja megkísérelni. A mit pedig e korteshad nem tud majd keresztülvinni, azt elérhetővé teszi majd a párt-kassza.

* **A diákok szüretje.** A szőlőhegyek elpusztultak, azóta vége a hangos szüretnek. Az óriási költséggel rekonstruált szőlőben itt-ott keveset eresz a borág gerezdje, de a pinczék nem telnek, legfeljebb csak — műborral. Csúpn a diák népségnek van meg a szüretje az ősi szokáshoz híven egy heti szünettel. Holnap-tól kezdve egy héttig bezárva lesznek a tanintézetek. Ez lesz a szüreti vakáció.

* **Véres eset** történt Deliblat községben. A helység egyik kocsmájában együtt mulatott hat hirhedt dologkerülő: Az Andreics testvérek, Steinf Péter, Homonna Péter, Muna Ilie és Dragoy Ilie. Egyszerre verekedés támadt Steinf és Homonna között s ez azzal végződött, hogy Steinf egy nehéz üveggel fejbe vágta Homonnát, a ki vértől borítva összerogyott, de nemsokára összeszedte magát s ki akart vánszorogni az utcára. Feldühödött ellenfele azonban a többiekkel együtt rávetette magát s öten kihurczolták a szerencsétlent az udvarra, ahol beleakarták dobni a kutba. Két csendőr épen őrzőjét végezve arra haladt s látván a garázdálkodást, közbevetette magát. Steinf azonban a csendőrök ellen felzúgta társait s kést rántott, a mely példát a többiek is követték, hármanis megragadták a csendőrök fejeverit. Ezek látva, hogy más menekülés nincs, valahogy kirántották puskáikat a dühöngők kezei közül s neki szegezve a csoportnak, mikor azok háromszori felszólításra se tágtottak, lőttek. Mindkét golyó talált: Steinf és Andreics Lázár holtan estek össze s ekkor a többiek megadták magukat. A csendőrök feljelentették az esetet.

* **A vádolt patriarka** cím alatt egy lap azt a hirt hozta, hogy a kormány Brankovics

György patriarkát helytelen vagyonkezelés vádjára miatt felidézte. Mint a »Pol. Ért.« legmegbízhatóbb forrásból értesül, e hír nem felel meg a valóságnak, mert Brankovics az összes szerb püspökökkel Budapesten volt ugyan, hogy a főrendiház ülésén részt vegyen, de két napi itt tartózkodása alatt nem is volt alkalma, hogy a kormányval, vagy annak bármely tagjával érintkezessék, Brankovics ismét elutazott, hogy a pakraczi szerb templom felszentelésén részt vegyen. Ezen közlemény nem egyéb mint a helytelen kezelés miatt állásától felfüggesztett Pavsovics könyvelő hozsumve, aki így akarja meghurczolni a patriarkát azért, hogy állásából hivatali hanyagságok s a patriarka ellenségeivel való konspiráció miatt elmozdította.

* **Rendőri hírek.** Elhagyta a gyermekét. Szőlőssy Borbála ezelőtt 4 hónappal négy éves kis gyermekét Vass Sándornénál hagyta, hogy vigyázzon reá, míg a piacra megy bevásárolni. Azóta nem látták. Vassné feljelentette a szivtelen anyát, s most körözni fogják. — **Oda a felöltő.** Dr. Móricz Ernő pocsaji orvos pár héttel ezelőtt odaadta felöltőjét egy »mozgó üzlettel« bíró Deutsch József nevű foltozó szabónak. Azóta ütök a nyomát. Az orvos azt hiszi, hogy nagyvárad lakos a szabó s bejelentette a rendőrségnél. — **Berugott bérkocsis.** Nagy Zoltán bérkocsist nagyon meghatotta, hogy ő nem vehet részt lovával a versenyen, rendezett ő tegnap a Bazár-szorosban egy futtatást, a melyért ő fogja megfizetni a díjat. Örült vágatással neki hajtott egy meszes szekérnek s eltörte a rudját. A rendőrség lesz e futtatásban a versenybíró.

x **Női divat.** Nemes Mihály mai számunkban megjelent mellékletére a hölgy közönség szíves figyelmét felhívjuk, és egyidejűleg ajánljuk kizárólag kész női felöltők áruházát, el nem mulasztani vásárlás előtt fölkeresni, hol a választék oly nagy, mint bármely fővárosi üzletnél, az árak pedig oly meglepő feltűnő olcsók, hogy a szükségesen kívül is érdemes női felöltőket beszerezni. *Legujabb szörme gallérokból gyári raklart tart és azok valódiságáért a cég felel.*

x **Őszi időnyre** legujabb angol és francia divatcikkek, úgy szintén férfi és gyermek ingek, harisnyák, zsebkendők, nyakkendők, férfi és női keztyük legnagyobb választékban kaphatók *Roth M. utóda* kalap és férfidivat üzletében, ugyanottan eredeti karlsbaldi cipők kaphatók. 6—10

Az ipartestület előljárásági ülése.

A nagyvárad ipartestület előljárásága október hó 1-ső napján Bertsey György elnök vezetése alatt tartott ülésében a következő ügyekben határozott:

Az ülés megnyitása előtt Bertsey György elnök meleg szavakban fejezi ki köszönetét az előljáráságnak azon nemes részvétért, melyet az Otet ért súlyos csapás idejében irányában egyhangulag nyilvánított, köszönetét azért, hogy lemondását el nem fogadta, hanem az elnöki állásra továbbra is méltatta, megkettőzött szorgalmat és tevékenységet ígér jövőre nézve kifejtetni, az ipartestület ügye és érdekeinek további előmozdításában. A lelkes éljenzésben nyilvánult ováció után a tárgyalás megkezdett.

Az elnöki jelentés ösmerteti a lefolyt havi hivatali ügyforgalmat és az ügyek pontos elintézését, a pénztárnok betegsége folytán történt időközi helyettesítést és pénztárnok által njból megkezdett további működést, a pénztárt ideiglenesen kezelt Stadtrucker Mihály testületi tagnak, az előljáráság elismerő köszönetet szavazott.

Tarsoly Ferencz asztalos mesternek 8 nagy ablak készítés és behelyezésért 580 frt, 8 ablak vászonfüggönyért 29 frt lett kiutalva.

A pénztárnok jelentése szerint szeptember hó 30-án a pénztár állása: Maradvány augusztus hó 1-én 1953 frt 64 kr. Szeptember havi bevétel 394.66 kr, a bevétel 2348.30 kr, a kiadás 1130 frt 83 kr, a pénztári készpénz 1217 frt 47 kr volt.

Kilencz rendbeli számlára 139 frt 98 kr lett kiutalva.

Az ipartestület képviselőjében a Szeptember hó 6, 7 és 8-án Budapesten tartott országos ipartestületi kongresszusra Andriska Károly, Óváry Lajos és Jankovich János kiküldöttek a kongresszus lefolyását és eredményét tárgyzó jelentése tudomásul vétetett.

A város által a menház építés czéljaira ajándékozott 1730 frt értékű üres telek után átiratási czímen kirótt 173 frt százalékos kivételi határozatnak leiratás végetti megfeleltetése kimondatott.

Schüch József bérlő kérelmére a testületi ház »szállodai« czímfelirata, falra illesztett dombor ércz betű felirattal fog kicseréltetni.

Az ország vidéki ipartestületeitől tömegesen érkező zászló-szentelési ünnepélyre való meghívásokra, melyekben az anyagi támogatás csak pár forinttal számítva százakba kerülne a testületnek, mivel a menházunkban levő aggok eltartása és a 20,000 frt tartozás törlesztése minden anyagi erőnket igénybe veszik,

mondja ki az előljáráság, hogy ezen okból az ilyen ünnepélyes aktusok anyagi támogatásához — e z i d ő s z e r i n t — hozzá nem járulhatunk — elfogadtatunk.

A kereskedelmi és iparkamara által küldött, az ipari munkák vállalata körül teendő eljárások szabályzatának egy példánya, az érdeklettekkel közöltetni határozatott.

Ezzel az ülés véget ért.

Nagyvárad város közügyei.

Vegyészeti és tápszert-vizsgáló intézet Nagyváradon.

Nagyvárad közönségének nagy része a napi piacra van utalva élelem szükségleteinek beszerzése tekintetéből. Igen találó az a közmondás, hogy a város lakosai jórészenek a Kis-piacz az élés kamarája.

A nagy kereslet kielégítése czéljából egyes eladók felhasználják az élelmiszerek hamisításának minden módját, hogy minél nagyobb haszonra tegyenek szert. Az élelmiszerek vizsgálatára a városnak nincsen elég közege s így meg kell elégedni azzal, hogy nagy elfoglaltságuk mellett a kerületi orvosok az egészségügyi biztossal együtt időnkint piaci-vizsgálatot tartanak.

Dr. Berkovics Ferencz törvényhatósági tag tegnap egy hosszabb indítványt terjesztett be Nagyvárad város törvényhatóságához, a melybeh vegyészeti és tápszervizsgáló állomás felállítását javasolja.

Az indítványban kifejti, hogy Nagyváradon a tápszerek, italok és az ezekhez tartozó tárgyak vizsgálata a legkezdetlegesebb. Teljesít ugyan az orvosi hivatal piaci vizsgálatot, de a kifejtett hamisítás felismerésére a pusztá szemlélés nem elég.

A piaczokon kívül az üzletekben is árulnak élelmi szereket s ezeket nem vizsgálják, nem ellenőrzik.

Felemlíti, hogy vízvezetékünk vizét nem vizsgálják s egyszer arra ébredhetünk, hogy az egész vízvezeték inficiálva lesz.

De magában mit ér még a jó víz, ha a tej, hus, zsír, olaj, kenyér, bor, sör stb. minden ellenőrzés, vegyvizsgálat nélkül kerül fogyasztásra.

A törvényhatóság egy része jól tudja ennek a hátrányát, de azért nem javasolnak segítő módot, mert félnek a költségektől.

Most a vegyészeti és tápszervizsgáló intézményt csekély áldozattal megvalósíthatják, mert a reáliskola el van látva a szükséges szerekkel és szakférfiakkal.

Indítványozza mindezek után, hogy a törvényhatóság feliratban kérje a földmivelésügyi minisztert, miszerint a reáliskolával kapcsolatban állami vegyészeti és tápszervizsgáló intézetet állítson fel Nagyváradon, mely Biharvármegyére is terjeszse ki hatáskörét. A feliratot pártolás végett Bihar megye törvényhatóságának is küldjék meg.

A város vagyonának leltározása

Meghatározott időnként leltárba veszik Nagyvárad város összes ingó és ingatlan vagyonát. Ez évben rendelte a város az újabb leltározást. K e l e p e c z Dezső irodaigazgató

már elkészült az ingó vagyon leltárával, az ingatlanok összeírása és érték megállapítása azonban fennakadást szenved.

A városi mérnöki hivatal tagjai ugyanis annyira igénybe vannak véve más munkálatokkal, hogy aligha teljesíthetik ez évben a leltározást. Urbán Ignác már eltávozott a város szolgálatából, Csordacsics Ferencz v. építész pedig a tűzéraktanya építésénél ven elfoglalva.

Busch Dávid főmérnök jelentést tesz erről s javasolja, hogy az épülő tűzéraktanya közelében levő városi ingatlanok leltározásáért bizassék meg Csordacsics, míg a többi ingatlanok értékelése hagyassék ezidőszert függőben.

Biharmegye közügyei.

A járványos betegségek őszzel általánosan tömegesebben lépnek fel, mint a nyári hónapokban. Biharmegye területén az elmúlt hónapokban elvértve fordultak elő járványos megbetegedések, a hűvösebb idők beálltával azonban már észrevehető a fertőző betegségek terjedése. Ez azonban még most is csak szórványos jellegű s éppen nem ad okot a legkisebb aggodalomra sem. Mert például a difteritisz csak egyetlen halálozást okozott az utolsó félhónap folyamán.

Dr. Popovits György megyei főorvos jelentése szerint szeptember hó 15-től 30-ig a következő járványos betegségek fordultak elő: a kanyaróban Széplakon 19 gyógyult, 3 meghalt; új betegülés nem volt;

a difteritisz Konyáron 2 régebbi és 1 új betegüléssel, Darvason 1 új és Sarkadon 2 új betegüléssel. Hegy-köz-kovácsiban 2 régebbi betegüléssel fordult elő; meghalt Sarkadon 1 gyermek;

hökhorut Rippán 1 új, Székelyhídon 44, Mocsáron 1 régebbi esettel szerepel; Kisházán megszűnt, Rippán meghalt 1.

A vérhas Derecskén 2 egyént ölt meg; a többi 3 beteg felgyógyult.

A vörheny Konyáron, Székelyhídon és Berettyó-Ujfaluiban 31 esetben fordult elő. Konyáron meghalt 7 gyermek.

A megyei közkórház betegforgalma.

Biharmegye közkórházában az elmúlt szeptember hónapban is majdnem félezer beteget gyógykezelték. Augusztus hóról maradt 80 férfi, 119 nő, összesen 199 beteg. Szeptemberben felvettek 105 férfit, 96 nőt, összesen 201-et, tehát ápoltak 185 férfit, 215 nőt, összesen 400 beteget. Elbocsátottak ezek közül: gyógyulva 58 férfit, 54 nőt; javulva 24 férfit, 19 nőt; gyógyulatlanul 9 férfit, 16 nőt. Meghalt 8 férfi, 11 nő. Az összes fogynak 99 férfi, 100 nő, összesen 199. Októberre maradt 86 férfi, 115 nő, összesen 201 beteg. Az ápolási napok összege 6082.

Születési és halálozási statisztika.

— szept. 27-től — okt. 3-ig. —

Az elmúlt héten, (legutolsó kimutatásunk óta) a nagyváradi állami anyakönyvvezetői hivatalhoz a következő születési és halálozási esetek lettek bejelentve:

Született tizenhárom fiú és tizenhárom lány. Összesen huszonhat.

Meghalt tizenkét férfi és tizenegy nő, összesen huszonhárom.

Legutolsó kimutatásunk óta tehát, vagyis az elmúlt héten — három emberrel szaporodtunk Nagyváradon.

Az ezidő alatt elhaltak névsora a következő:

Belme Mihály, Hajós István, Friedländer Emánuelné, Nagy-Antal Sándor, Pető Margit, Darabán Károly, Nemes Róza, Bozsányi Josef, Marosán Jánosné, Papp Lajos halva született leány gyermeke, Szoboszlai Lajos, Nagy Mária, Borbély Sándorné, Szabó Anna Katalin, Kohn László, Székely János, Szmercsányi Borbála, Kretz György, özv. Nagy Jánosné, Szántó János, Feltóthy Odönné, Batáry Imre, Záh Péter.

I R O D A L O M

— A Szigligeti Társaság Évkönyve. Megjelent Nagyvárad előkelő irodalmi egyesülete: a Szigligeti Társaság évkönyve. A vaskos kötet 24 írótól hoz értekezéseket, költeményeket és elbeszéléseket. A tartalomról kiemeljük a következőket: A Szigligeti Társaság története 1892—1895. Irta K. Nagy Sándor. Akkori irányzata és a modern szépirodalom. Irta Ritoók Zsigmond. Emléksorok. Irta dr. Bozóky Alajos, Kielland. Irta Ritoók Emma. Költemények. Irta Rácz Mihály. A nemzeti elem helye az irodalomban. Irta dr. Némethy József. A kunhalmok rejtelmek. Irta Cséplő Péter. Költemények. Irta dr. Kecskeméti Lipót. A fényűzés hajdan és napjainkban. Irta Nagy Márton. Az Évkönyvet a társaság tagjai a hét folyamán díjtalanul megkapják. Érdeklődők 1 frtért megszerezhetik Láng József pénztárnoknál, Uri-utcz 702. sz. alatt.

S P O R T.

Nagyváradi ügető és lóversenyek.

— Első nap. —

Élénk érdeklődéssel kezdődtek meg tegnap az őszi lóversenyek. Várad legintelligensebb közönsége vett részt s izgatottan leste a lovasok beérkezését, izgatott kedély hangulatot idézett elő a »ti« . Az egyik lóössmerő, minden pénzt elvesztette a totalisateuron, a másik meg vaktába rakott, mégis megütötte a tizenötösörös nyereményt. Volt aztán csodálkozás és szidták a felültető lovakat, mely oly jól fest, mégis utolsónak érkezett be.

A megye legszebb lovait láttuk versenyezni egymással s e verseny nem csekély érdeklődést keltett, az intelligens publikumban, mely gyönyörrel szemlélte az egymással küzdő sportférfiakat.

Nagy volt aztán a dicsősége annak, ki elsőnek tudta beüzni a paripáját s valóságostünetessé vált a közönség harsány éljenzése.

A verseny befolyásáról tudósítunk a következőket írja:

I. Megnyitó verseny.

Kettős fogatokkal 2500 méteres pálya. I-ső díj 900 korona, II-ik díj 200 korona, III-ik díj 100 korona.

Elsőnek érkezett be ifj. Tisza Kálmán és Mannesberg Ernő báró összefogott lovai. II-iknek Kiss Ernő lovai: Bujdos és Boglár, III-iknek Kiss Ernő fogata: Czudar és Bitanggal. Mivel az első számú fogat, Csanádi Jenő Pajtása és Munkája visszalépett, a III-ik díjat nem adták ki.

II. Félvér Gátverseny.

Távolság 2400 méter. Első díj 800 korona, II-ik díj 200 korona. A lovak a következő sorrendben érkeztek be:

- I. Urbán István »Véresé«-je,
- II. Pallay Lajos »Zergé«-je,
- III. Gróf Zichy Károly Latorja.

III. Bihari díj.

Kettős fogatokkal. Távolság 5000 méter. I-ső díj 800 korona, II-ik díj 300 korona, III-ik díj 100 korona. A versenyző lovak a következő sorrendben érkeztek be:

- I. Ifj. Tisza Kálmán (Lepke és Hajnal.)
- II. Klobusiczky Géze fogata (Később nevezve)
- III. Dobozy Kálmán (Csillag és Csárdás.)
- IV. Klobusiczky Tibor fogata (később nevezve).

Nem futott a Beöthy Pál, 3. sz. fogatu, (Bolygó és Csillag lovakkal.)

IV. Nagy akadályverseny.

Távolság 4200 méter. Díjak: I-ső 1200 korona, II-ik 300 korona. A versenyzők paripája a következő sorrendben érkezett be:

- I. Waclawiczek Rudolf »Pylades«-se.
- II. Báró Podmaniczky Endre »Rezedá«-ja.

III. Hoffmann Lipót »Farsang«-ja. Bogáti Bogáthy József »Missive«-je a futam elején kitört a pályából, így nem versenyzett.

V. Bihari gátverseny.

Távolság 2400 méter, I-s díj 800 korona, II-ik díj 200 korona. Futhatott minden biharmegyei agarász-egyleti tag tulajdonában levő, Biharmegye területén ellett és nevelt félvér. A versenyzők lovai a következő sorrendben érkeztek be:

- I. Szunyogh Szabolcs »Csavargó«-ja (lov. Beöthy Pál.)
- II. Báró Rottenthál Béla »Rózá«-ja.
- III. Szunyogh Zoltán »Fátyol«-ja.
- IV. Ifj. Markovits Károly »Marcsá«-ja.

VI. Sikverseny.

Távolság 2000 méter. Tét 20 frt, fele bánat. Tétek fele a második lóé. Első díj 1000 korona. A lovak a következő sorrendben érkeztek be:

- I. Waclawiczek Rudolf »Valerian«-ja.
- II. Hoffmann Lipót »Viórá«-ja.

Nagyváradi szab. kir. város díja.

Ez utolsó verseny egyike volt a legérdekesebbnek. Kiss Ernő fogata, melynek erős vetélytársa akadt az utólag jelentkezett Klobusiczky Tibor fogatában háromszori fordulónál, mégis több mint egy félkörrel hagyta el versenytársait. A távolság 3750 méteres. Első díj 800 korona, második díj 200 korona volt. A versenyzők lovai a következő sorrendben érkeztek be:

- I. Kiss Ernő fogata (Czudar és Bitang.)
- II. Klobusiczky Tibor fogata.
- III. Dobozy Kálmán fogata (Csillag és Csárdás.)
- IV. Szentgyörgyi Miklós fogata (Borcsa és Fátyol.)

Verseny után, a közönség az események megbeszélése között távozott. A városban, különösen a vashid körül gyűlt össze óriási nép, nézve a beérkező verseny és más fogatokat. Ma hihetőleg még látogatottabb lesz a verseny.

A lóversenyek második napja.

— Vasárnap, október 4-én. —

I. Aláírási díj. Handicap. Kettős fogatok. Díj 1600 korona. Távolság 3750 méter (pálya háromszor körül) maximális különbözet 425 méter. Díj 1000 korona az elsőnek, 400 korona a másodiknak, 200 korona a harmadiknak.

Versenyeznek: Szentgyörgyi Miklós fogata Start. Csanády Jenő fogata Start. Klobusiczky Géza fogata 80 m. t. h. Dobozy Kálmán fogata 110 m. t. h. Klobusiczky Tibor fogata 280 m. t. h. Tisza Kálmán fogata 300 m. t. h. Kiss E. Bujdos, Boglár 340 m. t. h. Kiss E. Czudar, Bitang 400 m. t. h. Tisza-Mannesberg fogata 425 m. t. h.

Midőn ezt az érdekelteknek ez uton is tudomására hozzuk, felkérjük miszerint a handicapok elfogadása iránt legkésőbb Vasárnap, azaz e hó 4-én délelőtt 9 óráig a versenytárságnál nyilatkozni méltóztatassanak.

II. Mezei gazdák versenye. Egyleti díj 200 korona. Távolság 1500 méter. Minden biharmegyei és nagyváradi mezei gazda tulajdonában levő, biharmegyei vagy nagyváradi mezei gazda által nevelt ló részére. Díj 120 korona az elsőnek, 50 korona a másodiknak 30 korona a harmadiknak. Mezei gazdák által nyereg nélkül lovagolva. Hat versenyző, vagy nincs verseny. Nevezés az oszlopnál.

III. Félvér akadályverseny. Államdíj 1000 korona. Távolság kb. 4000 méter. Díj 800 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak.

1. Báró Szentkereszty Pál 6 é. p. k. Aurora, 2. Horthy István százados 5 é. p. k. Millar, 3. Beöthy Pál 5 é. p. h. Páva, 4. Gr. Zichy Károly főhadnagy id. s. h. Lator, 5. Hatfaludy György hadnagy 4 é. s. k. Kedves, 6. Pallay Lajos id. p. k. Zerge.

IV. Asszonyságok díja. Egyes verseny. Tiszteletdíj és 800 korona. Távolság 2500 méter (pálya kétszer körül.) Díj az asszonyságok tiszteletdíja és 400 korona az elsőnek, 300 korona a másodiknak, 100 korona a harmadiknak.

1. Csanády Jenő 6 é. sp. h. Muki, 2. B. Mannesberg Ernő id. p. h. Kedves, 3. Szentgyörgyi Miklós id. p. h. Tüzes.

V. Harald akadály verseny. Díj 4000

korona, adva Strasser Alfréd ur által. Távolság kb. 5000 méter. Díj 3000 korona az elsőnek, 600 korona a másodiknak, 400 korona a harmadiknak.

1. Báró Podmaniczky Endre főhadnagy 4 é. p. m. Monopol, 2. Waclawiczek Rudolf százados 5 é. s. p. m. Pylades, 3. Hoffmann Lipót százados 4 é. p. m. Gladiator, 4. Hoffmann Lipót százados 4 é. s. h. Hugo-Telepi II. 5. Herz Ottó hadnagy 4 é. s. m. Ossi.

VI. *Gálverseny.* Díj 1000 korona, adva a Magyar Lovaregylet által. Távolság kb. 2400 méter. Tétek fele a második lóé.

1. B. Szentkereszt Pál 4 é. p. k. Mátka II. 2. Waclawiczek Rudolf százados 3 é. p. k. Valerie, 3. Horthy István százados 3 é. s. k. Maritta, 4. Bogáti Bogáthy József id. p. k. Missive, 5. Urbán Iván 3 é. p. k. Vérese, 6. P. S. szövetség 3 é. f. m. Náci (fy), 7. Hoffmann Lipót százados 3 é. sp. k. Sapristi (fy), 8. Hoffmann Lipót százados 3 é. p. k. Lelkem II.

VII. *Vigasverseny.* Kettős fogatok. Díj 1200 korona egyleti díj. Távolság 3750 méter (pálya háromszor körül). Díj 700 korona az elsőnek, 300 korona a másodiknak, 200 korona a harmadiknak.

1. Csanády Jenő 6 é. sp. h. Pajtás, 6 é. sp. h. Muki; 2. Kiss E. 6 é. sz. k. Bujdos, 7 é. sz. k. Boglár; 3. Dobozy Kálmán 6 é. fakó k. Csillag, 6 é. fakó h. Csárdás; 4. Szentgyörgyi Miklós id. s. k. Borcsa, 7 é. sp. h. Fátyol.

VIII. *Agarászlovak verseny.* 1000 korona egyleti díj. Távolság kb. 1200 méter. Díj 800 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak.

1. Báró Rottenthal Béla főhadnagy 4 é. p. k. Róza, 2. Szunyogh Szabolcs 6 é. p. h. Csavargó, 3. Szunyogh Zoltán 4 é. f. k. Fátyol, 4. Ifj. Markovits Károly 4 é. sz. k. Maresa, 5. Orley Kálmán 4 é. s. h. Berti.

REGENY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Írta:

GÉRARDE D.

Erre következett néhány másodpercnyi halotti csönd, melyet csak az asztalra dobott kártyalapok zöreje szakított meg. — és Bogumil fölemelkedett helyéről azzal a tudattal, hogy széles e világon egy fillért sem nevezhet a sajátjának.

Azután valami nagy botorságot követett el. A hideg zuhanyfürdő volt az ő legjobb barátja éveken keresztül, mikor az izgatottság erőt vett rajta; most is ott keresett enyhülést. De hirtelen szélhűdés érte és megfosztotta néhány pillanatra eszméletétől, élete hátralevő részére pedig jobb keze használatától.

Fölépülése után egész más ember lett.

Az egykor élvsóvár és közlékeny ember, kit kedves vidámságáért olyanok is szerettek, akik hibáit megrótták — egyszerre valóságos remetévé lett, ki beteges elzárkózottságban töltö napjait.

Régi barátait iszonynyal kerülte. Egy kártyának a látását teljességgel nem bírta elviselni.

Mindamellet a legesekélyebb panaszszó sem jött ajakára. Alig, hogy rá tudták venni, hogy magához vegye a legszükségesebbet, ami a mindennapi élethez kell, amiért most egyedül a nevének volt lekötelve.

Kázmér tehát ide, szülei otthona, anyja jószága felé tartott.

A hagymáz tütötte föl ott tanyáját.

Anyja súlyosan megbetegedett már jó ideje, de némt javulás után a beteg erői oly rohamos hanyatlásnak indultak, hogy nem lehetett többé semmi remény a fölgógyuláshoz.

Igy írta ezt meg neki nagynénje, Bielinska Robertine, ami Kázmért fájdalmasan érintette, de meg nem lepte.

A levél azonban gondolkodásba ejtette.

Oly homályos kifejezések fordultak elő benne, hogy a fiatal tisztben érhető kételyek támadtak a dolgok valódi állása felől.

A levél így szólt:

»Kedves unokaöcsém!

»Megrágdom a tollat, hogy előkészítsek arra a szomorú változásra, melyet szüleid házában találni fogsz. Értésítetek ugyan már anyád megbetegedéséről, habár én ezt teljesen fölöslegesnek tartottam; mindamellet azonban semmiképen sem alkothatsz magadnak helyes fogalmat a tényleg fennálló viszonyokról.

»Oly kínos az, ily körülményeket a házon s családi körön kívül megbeszélni, vagy valami fontosat levélpapírosra bízni, hogy el sem mondhatom neked.

»Véleményem szerint jelenléted a szülei házában nem látszik kívánatosnak: mert minden szokatlan jelenség vagy hang, minden szokatlan lépés fölizgatja s nyugtalanítja anyádat. Mindamellet ő elég okatlan a te jöveleledet kívánni; sőt annyira unszolja ezt, hogy kénytelenek vagyunk követelésének eleget tenni. Megtesszük ezt tekintettel siralmas állapotára, mely engem fájdalmasan emlékeztet elhunyt nővérem, Rudolfine nagynénédnek utolsó perzeire. Ezt csak azért említem, mert tudom, hogy az előtted nem ismeretlen; azért föl is teszem rólad, hogy óvakodni fogsz attól, hogy nagynénéd nevét valaki előtt emlegesd.

»Egésd el azonnal ezt a levelet, amint elolvastad, és ne említsd senkinek, hogy én neked írtam.»

Ez a levél kettős borítékban volt, le volt peesételve, ajánlva is; még az a megjegyzés volt rajta, hogy egyes-egyedül csak a címzettnek személyesen kézbesítendő.

A boríték hátsó lapján Kázmér még legifjabb öcsésének, Lucziának kezeirását ismerte föl. Azt írta, hogy ne hagyja magát a nagynéni levele által nyugtalanítani; nincs is szükség a bátya jelenlétére, és ha nem tudna kapni szabadságot ezredesétől, Luczián majd értesíteni fogja erről a családot.

Ez a vigyázatlan üzenet bizonyára Robertine néni tudta nélkül került a borítékra.

Kázmér azonban nem vette igénybe Luczián ajánlközását. (Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A király itthon.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) Király ő Felsége ma nem fogadott kihallgatáson politikai személyiségeket; de azért különböző részről számos értesítés jött az udvarhoz a politikai helyzetről. Politikai körökben úgy vélekednek, hogy a király elég érthetően mutatta nemtetszését a dolgok jelenetével, midőn b. Bánffyval egyetlen egyszer sem hívta meg magához.

A királyné Budapesten.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) Királyasszony ő Felsége holnap ideérkezik. A pályaudvarban a király fogja várni. Ő Felségeik csak rövid ideig fognak itt tartózkodni és azután Bécsbe utaznak vissza.

Minisztertanács.

Budapest, október 3. (Saját tudósít. táv.) A kormány ma minisztertanácsot tartott, melyben szóba került az osztrák pénzügyminiszter ismeretes expozéja; több miniszter szóba hozta, hogy azt meg kell czáfolni, mivel az a magyar kormányt kompromittálja éppen a képviselőválasztások előestélyén; de a miniszterelnök kijelentette, hogy ez csak árthatna a miniszteriumnak és az osztrákokat elidegenitené, annál is inkább, mivel az osztrák pénzügyminiszter csak a valót mondta el. A minisztertanács elvált anélkül, hogy ez ügyben valamit határozott volna.

Wlassics és a nőemancipáció.

Budapest, október 3. (Saját tud. távirata.) A közoktatásügyi miniszter ma feleségével megjelent a leány-gimnázium megnyitásánál, mely

alkalommal igen dicséretileg nyilatkozott az új tanintézetéről. A lapok megrójják Wlassics miniszter különczködő eljárását, mely csak arra való, hogy a férfi-proletáriátus mellé nő-proletárokkal gazdagítsa az országot. A leánygimnáziumba egyébiránt minden könnyebítés dacára sem tudtak elegendő számú tanulóat fogni, annál többen jelentkeztek a különböző kevésbbé elfogadott társadalmi körökből.

Milan ex-király.

Belgrád, okt. 3. (Saj. tud. táv.) A radikál párt intéző körei Milovanovics Milan drt Párisba küldték, hogy ott Milan ex-királyt újabb akezióra bírja.

Gátszakadás Olaszországban.

Reggio di Calabria, okt. 3. (Saj. tud. táv.)

Az itteni vízművek gátja elszakadt és a víz elöntötte a vidéket nagy kárt okozván emberben s állatban. A vasúti közlekedés is félbeszakadt.

Az orosz czár Angliában.

London, okt. 3. (Saj. tud. táv.) Hire terjed, hogy az angol királynő és az orosz czár

közt megállapodás jött létre a török birodalom fenyegető belviszályai ügyében. Salisbury angol miniszterelnök ma hosszabban értekezett orosz és utána a francia nagykövettel.

Ismét szenzáció öngyilkosság.

Budapest, okt. 3. (Saj. tud. táv.) Liedemann Károly, a budapesti kereskedelmi s ipari

kamara ügyésze állítólag gyógyíthatatlan betegség miatt föbe lőtte magát.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőművelésünk jelene.

A »Borászati Lapok« szerkesztősége milleniumi számként egy gazdag tartalmu, hasznos és érdekes füzetet bocsátott »Magyarország szőlőtermelésének multja és jelene« címén közre.

A sok szakcikken és illustration kívül már maga az a körülmény, hogy a füzet mintegy 90 jelesebb magyarországi szőlőtelepet mutat be keletkezésében, változatos sorsában, küzdelmeiben, de végre is többnyire az emberi ész és szorgalom diadalában, minden a magyar bortermelés és közgazdaság iránt érdeklődő emberre nézve becselessé és érdekessé teszi művet.

És bárha épen nincs benne minden hazai szőlő ismertetés végett felvéve, s a felvettek közül is némelyek igen röviden és hiányosan vannak leírva, javarésze pedig immo is homokon ültetett szőlőkről szól, hol nem valami nagy mesterség szőlőt telepíteni, mégis átlavasva e hatalmas füzetet, a gyakorlati eljárások nagy tömegéből élénken domborodnak ki, a legfontosabb szőlészeti műveletekre nézve, bizonyos közös, általánosan elfogadott, gyakorlatilag bevált irányelvek, mik egyuttal a magyar szőlőművelés mai álláspontját jelzik.

Ezen irányelvek a részletekben folyton tökéletesedni fognak, de azért itt már nem keresgélésről — mint még nem oly igen régen — nem tapogatózásról van szó, hanem valóságos haladásról s ami fő, biztos eredményekről, határozott sikerről, mikre támaszkodva a kellő körültekintés után bárki jó reménnyel hozzáfoghat szőlőjének rekonstruálásához.

Ami az első fontos műveletet a földforgatást illeti, arra nézve a szőlőművelők egyhangu ítélete az, hogy rigolirozás nélkül senki se telepítsen szőlőt. Sehol, még a homokon se. Volt idő, midőn egyesek, futóhomokon nem ajánlották a földforgatást, nehogy az amugy is ingó talaj még jobban meglazittassék. El akartak ezáltal a homoki szőlőtelepítés egyik nagy veszedelmét, a szélfuvást, homokhordást kerülni, mi néha alig elképzelhető károkat okozott. Ma már a homokhordás ellen rozsvetéssel, szalma-

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyvárdról.
Püspökladány-Budapest
felé gyorsvonat 8⁴⁵ regg.,
2³⁷ éjjel, személyvonat
11³⁵ d. e., 2²² d. u., 11³⁵
és 4 éjjel.

Kolozsvár felé gyorsvonat
7¹⁵ este, 2¹⁵ éjjel, vegyes-
vonat 1²² d. u., szemé-
lyv. 3⁵⁸ délután, 2⁰⁶
éjjel.

Csaba-Arad-Szeged felé
személyvonat 10²⁰ d. e.,
4³⁵ d. u., vegyesvonat
7⁵⁰ este.

Belényes-Vaskóh* felé ve-
gyesvonat 4²⁵ reggel, 1⁴⁵
d. u.

Érmihályfalva felé ve-
gyesvonat 6³⁰ r., 4³⁵ d. u.

Ósi-Kót-Gyoma felé sze-
mélyvonat 7 r., vegyes-
vonat 1³⁵ d. u.

Vonat érkezik Nagyváradra.
Budapest-Püspökladány
felől gyorsvonat 7⁰⁸ este,
2¹¹ éjjel, személyvonat
7²² reggel, 3¹² d. u., 1⁴
éjjel.

Kolozsvár felől gyorsvo-
nat 2³⁰ éjjel, 8⁵⁸ reggel,
személyvonat 10¹⁴ éjjel,
11²⁷ d. e. vegyesvonat 8
reggel.

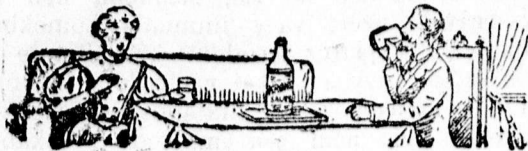
Arad-Szeged-Csaba felől
vegyesvonat 8³⁰ r., sze-
mélyvonat 9²² d. e., 5³⁰
d. u.

Vaskóh-Belényes* felől
vegyesvonat 11⁰⁵ d. e.
9¹³ este.

Érmihályfalva felől ve-
gyesvonat 8³⁰ r., 9¹⁴ este.

Gyoma-Kót-Ósi felől ve-
gyesvonat 10⁰⁵ d. e.,
személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

Krondorfi savanyuvíz.

Stefánia trónörökösne forrás.

— **Kitünő gyógyvíz,** —
kedvelt asztali víz.

Nagyváradon: Kádár és Kiss, Janky Antal és ifj. Popper
113 11—12 József uraknál kapható.

Szőlőbirtokosok

figyelmébe!

Alólirott a nagyváradai szőlőtelepemen
az idén is nagyobb mennyiségű

szőlő fásajtásokat

csináltattam — és ajánlom a gyökeres
ripariába ojtott, válogatott és tökélete-
sen összeforrott Erdei, Ezerjó, Fehér-
mézes, Juhfark, Olasz rizling, Balaton,
Kadarka és Oporto fajoknak

ezret 105 frtért, százát 12 frtért
október vége felé átadással.

Megrendeléseket az érték egyharmada
melléklésével egyenesen hozzám czimezni
kérem.

JANKY JÓZSEF.

204 3—10

ELADÓ hármás eke.

Egy jókarban levő Schuttlewort-féle

hármás eke

továbbá egy

mélyítő eke

eladó. Hol? megmondja a kiadó-
hivatal.

(203) 1—3

Hirdetmény.

A **margittai uradalom** tulajdonát ké-
pező, Margitta mezőváros főterén lévő, ez
évben részint ujonnan épített nagy-
vendéglő, a hozzá tartozó bérlő lakással
és a nagyvásártéren lévő ujonnan teljesen
berendezett sörcsarnok és egy jégpinczé-
vel együtt 1897. év január hó 1-től
zárt ajánlat utján 3, avagy 6 évre bérbe
adatik. Bérleni szándékozók 10% bánt-
pénzzel ellátott ajánlataikat legkésőbb f.
évi október hó 25. napjának déli 12
óraig az uradalom tisztartói hivatalához
Margittán nyújtják be, hol is a bérletre
vonatkozó bővebb felvilágosítások is meg-
szerezhetők.

(212) 1—3

(Utánnomás nem díjaztatik).

Kiadó lakás.

Egy külön lakrész, mely áll 5 szoba,
konyha, kamara és pincze stb. hozzá-
tartozókból Szent-János-utca 442. sz.
alatt.

Értekezhetni lehet Nagy-Temető-utca
654. szám.

(205) 2—3

3) 11—28 Gyors és biztos segély
gyomorhaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghatásosabb gyógyszer az egészség fenntartására,
a nedv és vének tisztítására és tisztántartására és jó emésztés
elődézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfűvekből legfondosabban el-
készítve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél,
gyomorgörénél, étvágytalanságnál, savanyu bűfögésnél, vértolu-
lásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdon-
ságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziesszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer el-
ismerő és dicséretirat van kitéve szíves betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztet-
tem, hogy minden üveg az egyedül
én általam eredeti előírás szerint készített, dr. Rosa
élető balzsama, bék kartonba van begöngyöltve,
melynek hosszoldalán »Dr. Rosa élető balzsama,
B. Fragner gyógyszerháza a »fekete sashoz«, Prága
205—III. felirással van ellátva, német, cseh, ma-
gyar és francia nyelven, homlokzatán törvényszé-
kileg bejegyzett alábbi védjegyvel. — Dr. Rosa életbalzsama
valódi minőségben kapható a készítő főraktárában

Fragner B., gyógyszerháza »zum schwarzen Adler«
PRÁGA 205—III. szám. Budapestben Török
József gyógyszerháza. Az osztrák-magyar birodalom val-
amennyi nagyobb gyógyszerháza raktáron tartja ezen életbal-
zsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemű gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszö-
nért által biztos hatásának elismert szer.

Biztos sikert el alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és
emlékeményedésnél a gyermekválasztásnál; kelvényeknél, vér-
daganatnál, genyesedésnél, pekölvárnál, körömdaganatnál, kézen
vagy lábón előforduló körömméreg ellen, keményedéseknek, da-
ganatoknak, mirigydaganatoknak, elzsírosodásnál stb. Linden
gyuladás, daganat, keményedés a legrovidebb idő alatt meg-
gyógyíttatik; ha azonban genyesedés áll be, akkor a daganat leg-
rovidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyíttatik.

25 és 30 kros dobozokban.
Ovás! Mithogy a »prágai egyetemes
házi kenőcs« igen gyakran
hamisítottatik, mindenkit figyelmeztetek
hogy eredeti alárás szerint csakis nálam,
készítetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga ércdobozban
melybe töltetik, vörös hasznalati utasításban (9 nyelven van
nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjeggyel van el-
látva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legképróháltabb és számtalan kísérlet által
kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók
és siketek gyógyítására 1 üvege 1 forint.

„PÁRISI“

fehér-, férfiruhanemű vegytisztító- és mosóintézet
Nagyvárad-Olaszi, Patak-utca 365. sz. és postasikátor.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy kitünő
gépekkel berendezett

mosó-intézetemben

a tisztítás végett átadott fehér- és férfiruhaneműeket a legpontosabban és szaba-
tossággal, **chlormészmentesen** készítem el.

Elvállalok mindennemű **férfi- és női fehéreműek**, továbbá **csipke-
függönyök**, ugyszintén üzletek részére készült **fehéreműek** tisztítását.

Olesó voltát bizonyítandó, az árak következők:

Egy férfinag 12 kr., közelő prja 4 kr., gallér darabj a 2 kr.

Szíves pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

Kakas Zsuzsánna.

(207) 1—3

FREYBERGER ALBERT

kézimunka, rövidáru és gyermek-ruha nagy raktára
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Figyelemre méltó újdonságok az őszi s téli időnyre. DIVAT OSZTÁLY:

Blousok a legutolsó divat szerint:

Valentine legjobb mosó	1.90—2.20 frtig.
Flanel blousok	2.50—3.50 frtig.
Flanel ingek (ujdonság)	3.50—6.— frtig.
Szövet blousok elegáns kivitelben	3.50—6.50 frtig.
Bársony blousok	2.80—15.— frtig.

Selyem blous különlegességek. Kész reggeli costumok

5.50—8. frtig elegáns kivitelben.

Gyermek ruhák finom posztóból 1.80—4.80 frtig. — Gyermek felöltők 2.80—6 frtig.

Gyermek fejkötők, sapkák, harisnyák, meleg alsó ruhák minden árban
 kalapok és ruha diszekben folytonos újdonságok.
 Különös figyelmében ajánlom a tisztelt vevő közönségnek

kézimunka raktáram,

mely fölülmul minden nagyobb város kereskedéseit e cikkekben; azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy az eddiginél

50 százalékkal olcsóbban

árusíthatom raktáromon levő **kézimunkákat** és **hozzávaló anyagokat.**

Azon reményben, hogy a tisztelt vevő közönség nem fogja elmulasztani megtekinteni,
 a még eddig nem létezett **kézimunka** újdonságokat.

kiváló tisztelettel

FREYBERGER ALBERT,

kézimunka, rövidáru és gyermek-ruha nagy raktára
 NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

NEUMAN N M.

FÉRFI- és GYERMEK RUHÁK

ARUHÁZA

NAGYVÁRAD, KISHIDFŐ (LÉVAY-PALOTA).

Tiszteletteljesen tudatom a n. é. közönséggel, miszerint üzletemben

óriási választék

bel- és külföldi szövetekből

mérték után

megrendelhető mindennemű ruhadarab u. m. őszi és téli öltönyök, őszi felöltők, télikabátok, városi bundák, bekecs-kabátok, Ulsterek és Havelokok.

A mérték utáni rendelmények budapesti vagy bécsi elsőrendű saját műhelyeimben a legutolsó angol- és francia divat szerint készülnek és

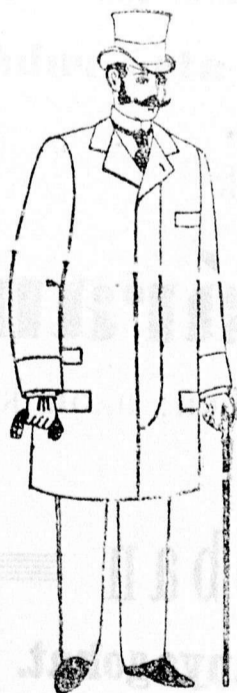
legrövidebb idő alatt szállítatnak.

Kivonat a kész ruhák árjegyzékéből őszi s téli idény

1896/97. évre:

Raktárak:

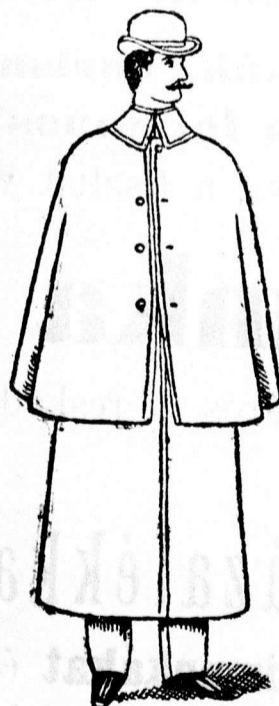
Arad,
Debreczen,
Nagyvárad,
N.-Becskerek,
Temesvár,
Pancsova,
Eszék,
Ujvidék,
Zára.

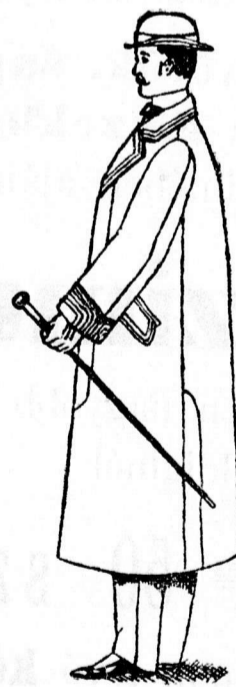
Felöltő cheviot-diagonal fekete v. kék 12 frt 50 kr.

Sacco-öltöny Zsolnai Lodenból 16 frt.

Havelock egész gallérral, vízmentes tiroli Lodenból 7-11 forint.

Télikabát Lasztig fekete bársonygallérral vagy anélkül. 16 frittól 20 frittig.

Raktárak:

Fiume,
Klagenfurt,
Laibach,
Nisch,
Sofia,
Trieszt,
Kragujevac,
Sarajevo,
Zágráb.

Szabott ár!